

Brede school samenwerken levert meer!

Joseph Spierings

Fides Kinderopvang staat midden in de samenleving. Al bijna twintig jaar! Als maatschappelijke onderneming met vestigingen in de drie gemeenten Gemert-Bakel, Laarbeek en Boekel. Fides kinderopvang organiseert dagopvang, buitenschoolse opvang, tussenschoolse opvang en gastouderopvang.

Fides Kinderopvang staat midden in de samenleving. Al bijna twintig jaar! Als maatschappelijke onderneming met vestigingen in de drie gemeenten Gemert-Bakel, Laarbeek en Boekel. Fides kinderopvang organiseert dagopvang, buitenschoolse opvang, tussenschoolse opvang en gastouderopvang. Als organisatie hebben wij een duidelijke maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid. Om deze te kunnen handhaven, moet de organisatie wel resultaatgericht en modern zijn.

In de afgelopen decennia hebben we veel veranderingen meegemaakt: de kijk op kinderopvang veranderde. De branche bleef in beweging. Nog steeds. Brede scholen zijn sterk in opkomst. Het is een netwerk van partners, dat in onderlinge afstemming en samenwerking de kansen van kinderen en hun ouders wil vergroten. Een brede school is daarmee een antwoord op de vragen van kinderen en ouders/ouders in gemeente, dorp, kern of wijk. Elke brede school is uniek. Ook al kunnen doelen en profiel verschillen, één ding hebben ze gemeen: het kind staat centraal.

Individen

Het aanbieden van professionele kinderopvang waarin het spelenderwijs stimuleren van de ontwikkeling van het kind centraal staat, speelt een steeds grotere rol. Elk kind wordt als individu benaderd, de vorming van het karakter van een kind vindt voor een belangrijk deel plaats in de eerste jaren van zijn leven. Samen spelen, samen ontdekken, samen grenzen leren verkennen. Meer dan ooit werken organisaties op het gebied van onderwijs, peuterspeelzaalwerk, zorg, welzijn en vrijetijdsbesteding samen om kinderen te laten ontplooiën tot sociale en evenwichtige mensen die hun talenten benutten.

Brede scholen: 'meer dan' verschillende partijen onder één dak. De gemeenten Gemert-Bakel, Laarbeek en Boekel stimuleren deze ontwikkelingen. Binnen de dorpskernen wonen verschillende generaties naast en met elkaar. Bewoners komen elkaar tegen. Leven met elkaar, zorgen voor elkaar. Dat willen wij, en met ons verschillende partners, stimuleren. Een brede school is één van de middelen om dit gezamenlijk te realiseren.

Voor de allerjongsten is er opvang mogelijk binnen een kinderdagverblijf. Kinderen kunnen doorstromen naar de peuterspeelzaal of de basisschool. Door het aanbieden van dagarrangementen op deze brede scholen kunnen ouders kiezen voor een verantwoorde en plezierige dagbesteding van hun kinderen. Na schooltijd kan er gezamenlijk gesport worden, of, als het kind liever leest, kan het de bibliotheek bezoeken. Mogelijk is het consultatiebureau in hetzelfde pand gevestigd of juist ouderenzorg. Goede opvang voor kinderen betekent ook voor ouders een grotere vrijheid om hun dag naar behoefte in te vullen. Binnen onze gemeenten kunnen én willen wij deze mogelijkheden aanbieden.

Meer partijen, meer expertise

De eerste, succesvolle, stappen zijn gezet. Fides wil graag, met behulp van expertise en ondersteuning van samenwerkende partijen, in kaart brengen wat een brede school brengt. En hoe wij dit gezamenlijk kunnen realiseren. Wij hopen dat dit handboek hieraan bijdraagt. Ervaringsdeskundigen vertellen over het beleid dat wordt gevoerd, pedagogisch medewerkers en managementleden vertellen over de praktijk. Net zo mooi zijn de verhalen van de kinderen zelf: wat willen zij, wat missen ze. Elk verhaal wordt afgesloten met een opsomming van persoonlijke tips en meningen. Op onze website vindt u de checklisten die zijn aangeleverd door de heer Peter Verijken, 'Bestuurder Brede Scholen Nederland'. Wij zijn blij dat hij deze kennis met ons wil delen.

Dit boek is nooit af. En wij hebben nog veel stappen te gaan. Treed in onze voetsporen en doe mee. Een succesvolle brede school moet breed gedragen worden. Door kinderen, ouders, pedagogisch medewerkers, jeugd en gezin, door de politiek. Door u dus!

Inhoud

De brede school in Elsendorp, een succes! - Piet Willems pag. 4-7
's Morgens naar de peuterspeelzaal, 's middags naar het kinderdagverblijf. Op dezelfde locatie! - Anke Brands pag. 9-12
Alberto Pijnenborg pag. 14-15
'Iedereen mag meedenken.' - Sjanny Kusters pag. 16-21
'Samenwerken levert meer!' - Joseph Spierings pag. 23-28
We stappen in de plassen en rennen door het bos. - Greetje van den Berg pag. 32-36
Fleur Alleblas pag. 38-39
Cas Spierings pag. 40-41
Karlijn van der Linden pag. 42-44
Brede scholen, het klinkt mooi, het is mooi, maar iedereen moet er achter staan. - Susan Hupkens pag. 46-49
Jip Greven pag. 50-51
Tienstappenplan pag. 53-55
Teun en Veerle pag. 56-57
Laura Verrijt pag. 66-67
Sam Vereijken pag. 68-69
Een brede school is meer dan de score van een goede Cito-toets - Peter Vereijken pag. 78-81
Het kind centraal in een wereld vol beweging - Bart van Kessel pag. 82-85
Samen bouwen aan brede scholen betekent samenwerken - Martin Post pag. 86-88
In de praktijk - Jane van der Heijden pag. 90-93
Tips pag. 96-97
Begrippenlijst pag. 99-106
Checklisten pag. 107-111

Activiteit

Muziekschool werft leden, basisschool geeft muziekles. pag. 8
Gratis sporten voor dorpsbewoners pag. 13
Mijn functie? Jeugdbibliothecaris! pag. 22
Speelplaats openbaar. Waarom niet? pag. 29
Tegeltjes aan de wand pag. 37
Gezamenlijke sportdag pag. 45
Multiculturele samenleving pag. 52
Stagedag voor Fleur pag. 65

De brede school in Elsendorp, een succes!

Piet Willems

Eén deur leidt naar de centrale hal van de brede school waar de Meester Ivenschool in Elsendorp is gevestigd. Eén deur. Het waren er, direct na de opening in 2006, zes. Een verbeterpunt, zo zegt Piet Willems, locatiemanager. We hebben het ‘Samen’- concept in de praktijk nog iets verder doorgevoerd dan we in eerste instantie dachten. In de oude situatie liep bijvoorbeeld opa die wilde biljarten rechtstreeks de recreatieruimte in. Nu komt hij binnen in de centrale hal en slaat rechtsaf. Met eventueel kleinzoon aan de hand die linksaf naar de peuterspeelzaal gaat. Het ontstaan van deze brede school is een succesverhaal. Dat komt door het enthousiasme van alle deelnemers, de gesprekken die vooraf met alle meewerkende partijen zijn gevoerd, de medewerking van de gemeente en, misschien wel in de eerste plaats, door de gemeenschapszin van het 1.000 inwoners tellende pioniersdorp. Piet Willems, directeur van de Meester Ivenschool, ook gevestigd in het pand De Dompelaar, is één van de kapiteins op het schip. Ook al zal hij dat woord nooit gebruiken. Initiatiefnemer, medeverantwoordelijke en enthousiasteling, zo gaan we hem noemen. Zijn verhaal:

“Aan deze straat stonden de basisschool en het dorpshuis. Daar tussenin de gymzaal. Al die gebouwen waren aan renovatie toe. “Laten we het gezamenlijk gaan oppakken”, zeiden we in 2002. “En laten we beginnen met de wensen van de gemeenschap in kaart te brengen. “Elsendorp is aan het vergrijzen. De voorzieningen in het dorp verdwijnen, de supermarkt is weg, evenals de bank. Het dorp wordt minder aantrekkelijk voor nieuwe bewoners. Dat is jammer. In 2002 hadden we nog 180 leerlingen, nu 100. Dat onderbouwt onze zorgen. Welke faciliteiten moet een dorp hebben om nieuwe bewoners aan te trekken en de jeugd binnen haar grenzen te houden? Dat vroegen we ons af. Wees eerlijk: Elsendorp is een prachtig dorp, veel groen en de mogelijkheid om een mooi huis te kopen of te bouwen. Als onderwijzer en basisschooldirecteur roep ik natuurlijk: met een krachtige leeromgeving voor onze kinderen. Een veilige en geborgen school. Maar ook een centrum met basisvoorzieningen. Bij de realisatie van onze brede school hebben we dat altijd in ons achterhoofd gehouden. Elsendorp is een relatief jong pioniersdorp, ontstaan in de jaren 1925-1935. Die pioniersmentaliteit en saamhorigheid zijn mede bepalend voor het succes van deze brede school.”

De samenwerkende partijen

“De dorpsraad is een belangrijke partner binnen het project. Zij staan ook aan de wieg van de brede school. De afgevaardigden zijn vol energie en ambitie. Ook kregen we een gewillig oor bij de gemeente Gemert-Bakel.

Zij denken mee, beslissen en zorgen dat plannen uitgevoerd kunnen worden. De samenwerking met een gemeente is van cruciaal belang. Zij zijn ons houvast. De peuterspeelzaal was vanaf het eerste moment al enthousiast, de bibliotheek werd gaandeweg de ontwikkelingen een steeds belangrijker partner. De mogelijkheden die het pand biedt aan de verenigingen en de muziekschool voor (gym)uitvoeringen, culturele en sportactiviteiten zorgen ervoor dat de voortgang door de gehele gemeenschap wordt gedragen. De sportvelden liggen letterlijk aan onze voeten, we gooien de deuren open en we staan buiten. Daar maken we gebruik van! In 2006 werd De Dompelaar geopend.”

Subsidiekranen

“Ik denk dat we sterk zijn in het verwerven van subsidies. De provincie Noord-Brabant ondersteunde ons door het bureau Prima in te schakelen. Zij hebben ons begeleid in het voortraject naar de brede school. ‘Waar ligt de gemeenschappelijke factor’, zo hielden zij ons steeds voor ogen. De meerwaarde zit in het samenwerken. ‘Treedt altijd als één blok naar buiten’. Dat is ons gelukt, dat lukt nog steeds. Elke dag weer en meer! Maar we wilden niet alleen ‘geld binnenhalen’, maar ook duidelijk de meerwaarde laten zien. Wie ‘krijgt’ moet verantwoording kunnen afleggen.”

Wensen/eisenpakket

“Er zijn verschillende architecten benaderd die we ons gezamenlijk wensen- en eisenpakket hebben voorgelegd. Eén centrale hal, daar was iedereen het over eens. Iedereen komt letterlijk door dezelfde deur naar binnen. Dat is iets wat we hebben aangepast, in eerste instantie hebben we meerdere ingangen gehad omdat het toch even wennen is om alles los te laten. De hal mocht niet te groot zijn, het moet huiselijk blijven. Iedereen is welkom even, voor 70 eurocent, een kop koffie drinken, een krantje of tijdschrift lezen, lekker zitten of bij het bibliotheekpunt (negen uur per week geopend) een geleend boek terugbrengen of bestellen. Mensen die koffiepakken doen zelf geld in een potje, we komen nooit tekort. Het gebouw moet transparant zijn, we hebben veel gebruik gemaakt van glas. ‘Multifunctioneel’ was natuurlijk het codewoord. En goed toegankelijk, logisch, ook voor mensen met een beperking.”

Optimale bezetting, 24 uursleutels

“Het pand moet rendabel zijn. Bij wijze van spreken mag het 24 uur per dag in gebruik zijn. In de gymzaal staat een podium dat wordt gebruikt door de toneel- en zangvereniging. De ruimtes worden afgehuurd voor recepties en andere feestjes. ‘Gisteren’ kreeg een dorpsbewoner een lintje opgespeld, dan mag de vlag uit. Als dorpsgenoten een drankje aan de bar nemen, dan noteren zij dat. Het briefje gaat naar de gezamenlijke penningmeester en deze stuurt een factuur.”

Tussen – en naschoolse opvang

“Er is nu tussen- en buitenschoolse opvang voor de kinderen van onze basisschool gerealiseerd. ‘Moet je die vraag creëren’, werd er geroepen. In eerste instantie waren er weinig kinderen voor de buitenschoolse opvang. Zij gingen met een taxi naar Gemert. Fides Kinderopvang zag de meerwaarde van een eigen opvang in Elsendorp en investeerde hierin “We gaan gewoon beginnen”, riepen ze. Na een korte periode zijn er op een aantal dagen al veertien kinderen. Nu zijn we samen zoekende naar wat we deze kinderen aan activiteiten kunnen bieden en hoe we een balans kunnen vinden tussen actief en huiselijk. Overigens zijn we daar ook creatief mee omgegaan: we hadden geen buitenschoolse opvanglokaal, maar de peuterspeelzaal is slechts twee ochtenden per week geopend. Kijk: de oplossing is gevonden!”

Verdeelsleutel

“De gemeente Gemert-Bakel staat achter de brede school. Dat blijkt uit alles. De gemeente begeleidt en geeft een subsidie waaruit het twintigjarige onderhoudsplan betaald kan worden. Als bewoners/gebruikers van de brede school delen we één gasmeter, één elektriciteitsmeter en hebben we één alarmnummer. Praktisch, maar het vergt ook overleg. Iedereen draagt ‘naar vermogen en plicht’ bij. Die verdeelsleutel maken is niet eenvoudig. ‘Hoe verder?, dat is een vast agendapunt. We willen ons blijven ontwikkelen.”

Valkuilen

“Natuurlijk zijn er ook valkuilen binnen een brede school. Je moet het aandurven en willen om een stukje zelfstandigheid op te geven, ‘status’ misschien zelfs. ‘Blijven overleggen’, is het sleutelwoord. Daar een balans in te vinden is belangrijk, want soms moet je direct knopen kunnen doorhakken. Waar wij ons in vergist hebben is de kostenpost ‘overhead’. Denk hierbij bijvoorbeeld aan klimaatbeheersing. Ook het plannen en regelen kost veel tijd. Bewoners uit ons dorp maken het pand schoon, dat is fijn, maar het moet wel door iemand gecoördineerd worden. Ook in de toekomst zullen we een beroep blijven doen op al deze vrijwilligers. Een basisschool als de onze krijgt een andere, intensievere plek in de samenleving. Je moet er wel voor blijven waken dat de onderwijsfunctie het belangrijkste is. En dat de onderwijskundige ontwikkelingen op de eerste plaats blijven staan. Toch zijn we heel tevreden, het gebouw is geworden zoals we voor ogen hadden, en onze dorpsgenoten: die maken het!”

Concreet

- Start met het zoeken van partijen die willen samenwerken. Denk daarbij aan organisaties op het gebied van onderwijs, sport en cultuur, bibliotheken, (medische) zorg en banken. ‘Wat heeft men voor ogen’, dat is de hamvraag.
- Een openbare ruimte met een koffiehok, tijdschriften en kranten zorgt voor inloop. Zorg dat de prijzen voor consumpties niet te hoog zijn.
- Neem abonnementen op een aantal tijdschriften: deze kunnen weer hergebruikt worden bij activiteiten.
- Een kopieerapparaat in de nabije omgeving is niet vanzelfsprekend, maar wel handig. Een servicepunt inrichten maakt de drempel nog lager.
- Een geldautomaat is bijna een vereiste in een leefomgeving. Werk samen met een bank. Soms zijn ze bereid tot sponsoring.
- Avond- en weekendactiviteiten houden de brede school levendig en zorgen ervoor dat deze een stevige plek in de samenleving heeft. Daarnaast is het plezierig voor het exploitatiebudget.
- Veel gebruikers binnen een pand betekent veel ‘sleutelbezitters’. Administreer wie een sleutel heeft en voorzie het gebouw van een alarminstallatie met binnenkomst- en vertrektijden.
- Een verdeelsleutel van de exploitatiekosten maken is niet eenvoudig. Besteedt hier veel aandacht aan om misverstanden te voorkomen.
- De rol van de gemeente binnen een brede school is belangrijk. Zij moeten het dragen.
- Binnen een brede school functioneren betekent intensief samenwerken, overleggen en vergaderen. Soms is het moeilijk een balans te vinden in kerntaken en het optimaal benutten van een brede school.
- Beheer en onderhoud van het pand vragen om bindende afspraken voor alle partijen. Zo voorkom je conflicten.
- Hoe wordt ‘de schoonmaak’ geregeld en wie betaalt dat?
- Wat gebeurt er bij leegstand en wie beslist daarover?
- Wie dekt eventuele exploitatietekorten?
- Wat te doen als een gebruiker het gebouw definitief verlaat?
- Mogen dezelfde dienstverleners (‘concurrenten’) meedraaien in de multifunctionele accommodatie. Maak daar afspraken over!
- Houdt rekening met extra (technische) onderhoudskosten.
- ‘Respect voor elkaar’ dwing je misschien af, maar wordt binnen een brede school al vaak vanzelf vanzelfsprekend.
- Het oprichten van een stichting is vaak een goede rechtsvorm. Wij delen één gasmeter, één elektriciteitsmeter en één alarmnummer. Dat is efficiënt, maar vergt overleg!

Muziekschool werft leden, basisschool geeft muziekles.

De muziekschool in de gemeente Gemert-Bakel kampt met te weinig jeugdleden. De meester Ivenschool vond dat zij te weinig aandacht kon besteden aan muzieklessen. Er werd een samenwerkingsverband gezocht. De muziekvereniging stelde aan alle kinderen van groep 7 en 8 een blaasinstrument beschikbaar. Van dwarsfluit tot saxofoon. In een koffer! Met de ouders werden afspraken gemaakt: er wordt goed voor de instrumenten gezorgd, zorgt u ervoor dat de kinderen

deze twee keer per week bij zich hebben? In de praktijk werden er logistieke routes uitgestippeld; ouders haalden elkaars kinderen, met de muziekinstrumenten op. Het resultaat: tweewekelijkse muziekles door een leraar van de muziekschool, veel kinderen die thuis oefenen, heel veel enthousiasme bij de leerlingen, nieuwe leden voor de muziekvereniging en slechts hier en daar een valse noot!

's Morgens naar de peuterspeelzaal, 's middags naar het kinderdagverblijf. Op dezelfde locatie!

Anke Brands

Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven: dikke vrienden of collega-concurrenten? Dat is vaak de vraag. Bij peuterspeelzalen komen kinderen tussen de twee en vier jaar meestal twee of drie ochtenden per week voor drie uurtjes naar een peuterspeelzaal. De tijden sluiten goed aan op die van de basisscholen. In kleinere woonkernen is het niet uitzonderlijk dat meer dan 90% van de kinderen een peuterspeelzaal bezoekt. De missie van Peuterspeelzaalwerk Gemert-Bakel is om kinderen een plek te bieden waar ze vooral met plezier naar toe gaan. Maar ook waar ze de ruimte en de gelegenheid krijgen om te experimenteren en te ontdekken. Door uitdagende situaties aan te bieden wordt de ontwikkeling van de kinderen gestimuleerd. Het stimuleren van de taalontwikkeling is het belangrijkste speerpunt! Het werken met een gestructureerd peuterprogramma is daarbij van belang. Bovendien wordt het contact tussen de ouders gestimuleerd doordat kinderen op vaste tijden de peuterspeelzaal bezoeken.

Kinderdagverblijven

Kinderdagverblijven bieden halve en hele dagen kinderopvang. Kinderen verblijven er, statistisch gezien, gemiddeld 2,5 dag per week. Vaak werken beide ouders. Ook hier staat, naast de zorg en geborgenheid die geboden wordt, het stimuleren van de ontwikkeling centraal. De opvang binnen een kinderdagverblijf is tussen de nul en vier jaar. Anke Brands wil 'het beste uit beide werelden'. En ging in gesprek met Fides. "Omdat zij hun hoofd boven het maaiveld willen steken, omdat ze lef hebben, enthousiast zijn en willen investeren." Wat wij van Anke vinden? Zij gaat elke uitdaging aan, heeft lef, is enthousiast en heeft respect. Er is anderhalf uur voor een gesprek ingepland, we blijven een halve middag aan haar lippen hangen.

Van vrijwilligers naar gecertificeerde leidsters

"De zeven peuterspeelzalen binnen Stichting Peuterspeelzalen Gemert-Bakel werken met professionele leidsters. En dat mag zwart op wit gedrukt staan. Ik ben trots op ons team. In januari 2006 vond er een fusie plaats tussen de zeven afzonderlijke peuterspeelzalen. Alle leidsters waren vrijwilligers! Vrouwen, allemaal vrouwen in dit geval, die met hart en ziel en vol overgave voor en met kinderen werkten. De gemeente wilde een professionaliseringsslag. Er werd een beroep gedaan op de beschikbare VVE-gelden (Voor- en Vroegschoolse Educatie). Aan alle toenmalige vrijwilligers

werd gevraagd deze opleiding te volgen. 'Iedereen mag blijven, maar moet wel voldoen aan het verplichte MBO-niveau. Een aantal vrijwilligers haakte af. Dat is niet zo verwonderlijk, er wordt veel van je gevraagd. Het vergt ook moed om de keuze te maken om niet door te gaan. Met man en macht (girl power) gingen we aan de slag. Je moet het maar durven: je kwetsbaar opstellen en coaching toe laten. Ook werd de VVE-cursus gevolgd, dat was verplicht. Alle leidsters rondden deze succesvol af. Dat betekende drie jaar lang, zes keer een middag of avond terug naar de schoolbanken. Natuurlijk ben ik ook aanwezig geweest bij de cursus, dat lijkt mij vanzelfsprekend! De leeftijd van mijn collega's ligt tussen de 35-55 jaar, misschien extra bewonderenswaardig. Alle leidsters op onze locaties zijn VVE-gecertificeerd. Allemaal! Overigens worden onze medewerkers nu wel betaald. Die maandelijkse loonstrook vind ik vanzelfsprekend. We vragen veel van ze, ze geven veel, dat verdient een beloning. Al is het nog steeds zo dat deze mensen vooral voor dit vak kiezen uit liefde en niet om snel veel geld te verdienen.

Bewustwording

Door het volgen van de VVE-opleiding leer je nog bewuster naar kinderen te kijken en vroegtijdig signaleren van eventuele stagnaties in de ontwikkeling. Ook het bespreekbaar maken met de ouders is belangrijk. Er wordt intensief samengewerkt met partners als het consultatiebureau, de bibliotheek, logopedisten, Integrale Vroeghulp, kinderopvang en natuurlijk het basis-onderwijs. Dat is mooi, maar persoonlijk vind ik het projectmatig werken waar de leidsters bewust mee bezig zijn, één van de mooiste aspecten van de voor- en vroegschoolse educatie. Het is themagericht, kinderen worden uitgedaagd, situaties worden nagespeeld en kinderen vertellen. Hun woordenschat wordt groter. Ouders, opa's en oma's die hun (klein)kinderen komen ophalen worden 'tegen wil en dank' meegesleept naar de bouwhoek of het zelfgebouwde kartonnen huis. Alle leidsters op al onze locaties zijn VVE-gecertificeerd. Allemaal! En het enthousiasme spat eraf!"

's Morgens naar de peuterspeelzaal, 's middags naar het kinderdagverblijf

"We zouden nu achterover kunnen leunen, een beetje. Ons blijven bij-scholen en bijblijven. Dat is al een taak op zich. Maar we wilden meer. Ouders die werken brengen hun kind vaak niet naar de peuterspeelzaal omdat het niet aansluit op hun werktijden. Kinderen die al een peuterspeelzaal bezoeken maken vaak geen gebruik van de diensten van een kinderdagverblijf. Ook om kostentechnische redenen. 'Waarom zullen we geen samenwerkingsverband aangaan', zo dachten we. Kinderen die een peuterspeelzaal bezoeken kennen vaak al de leeftijdsgenootjes die daarna samen met hen naar de basisschool gaan. Op kinderdagverblijven leren kinderen veel verschillende contacten te leggen. Kunnen we niet iets samen doen: twee diensten op één locatie, twee volle dagen per week? Ans Brugmans van Fides pakte het potentiële project mee op. Zij is een ster wat betreft de inhoudelijke aspecten van zo'n project. Ze heeft ervaring, weet welke wegen ze moet bewandelen en heeft Fides, als kinderopvang-

organisatie, achter zich staan. "Zelf wil ik praktisch meedenken met werkende ouders en kinderen mee laten profiteren van onze verworvenheden. September 2008 hebben we besloten een samenwerkingsverband aan te gaan. In oktober van dat jaar hebben we gezamenlijk subsidie bij het Ministerie van SZW aangevraagd. Met een uitgebreide motivatie waarom en hoe je het project wilt opstarten. Medio maart 2009 kregen we een akkoord! We krijgen een financiële bijdrage voor de salarissen van onze medewerkers, de huur van het pand en materialen die we inkopen, maar ook voor de benodigde publiciteit die we moeten genereren. De overheid stimuleert de samenwerking tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven."

Het beste uit twee werelden

"Het is een heel plan waarin we ons moesten vastbijten. De kinderen worden twee hele dagen per week opgevangen. 's Morgen ontfermen de leidsters van onze organisatie zich over de kinderen en begeleiden ze volgens de VVE-methode. Tussen de middag wordt er gezamenlijk een boterham gegeten en nemen de pedagogisch medewerkers van Fides het over. Op dat moment wordt er met de kennis gewerkt die men in de kinderopvang heeft opgedaan. Zo haal je het beste uit twee werelden. We denken dat er een markt voor is. Nu al bezoekt 10% van alle kinderen zowel een peuterspeelzaal als een kinderdagverblijf. De leeftijd van de kinderen binnen dit project ligt trouwens wel tussen de tweeënhalve en vier jaar, dus is minder breed dan bij een kinderdagverblijf. We verwelkomen de kinderen tussen 8.00 uur en 8.30 uur. Rond 18.00 uur worden ze weer opgehaald. Lange dagen ja. De praktijk zal leren of het te lang is. We zijn het project in september van dit jaar gestart. Het zal spannend worden, de inzet is er. Als dit loopt willen we misschien meer. Ook al besef ik heel goed dat we ook een keer een pas op de plaats moeten maken. Van één ding zijn we allemaal overtuigd: samenwerking loont. Nu als peuterspeelzaal met een kinderdagverblijf, in de toekomst misschien nog meer. Hoe meer zielen onder één dak, hoe meer vreugd. Met enthousiasme en mensen die dat enthousiasme soms moeten temperen. Dat ook ja! Schaterlach."

Concreet

- Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is een vak. Opleiding is belangrijk, een gemeente en kinderopvangorganisaties horen daarin te investeren. Kinderen zijn de toekomst.
- Leidsters zijn, net als pedagogisch medewerkers bij kinderdagverblijven, volwaardige medewerkers. Ze verdienen letterlijk een salaris.
- Als coördinator wil je misschien vaak te vlug en te veel. Geef je collega's de ruimte en tijd zich te ontwikkelen. Er wordt veel van hen gevraagd.
- Als coördinator moet je weten wat er gevraagd wordt van je medewerkers. Probeer ook zoveel mogelijk (bijscholings)cursussen te volgen.
- Zoek samenwerkingsverbanden. Bibliotheken, consultatiebureaus, kinderopvangorganisaties, basisscholen, maar ook collega-peuterspeelzalen. Kennis delen betekent kennis krijgen.
- Is een project succesvol, laat medewerkers ervan genieten. Mijn valkuil is dat ik soms al weer door wil naar een volgend project of samenwerkingsverband.
- Wees enthousiast en draag dat over op je medewerkers. En ere wie ere toekomt!
- Investeer in teamoverleg. Niet alleen per locatie, maar ook gezamenlijk. Zo leggen collega's onderling makkelijker contact, leren ze van elkaar en is, indien noodzakelijk, personele uitwisseling bij ziekte of iets dergelijks makkelijker.
- Werk met thema's. Leg hiervoor themaboeken aan. Deze draaiboeken kunnen iedere keer aangevuld en uitgebreid worden.
- Investeer in boeken. Wat is er mooier dan een boek? En wat kun je er veel mee doen! Misschien is er een boekhandel die wil sponsoren?
- Salarissen zijn, binnen de gehele kinderopvang, een must. Veel vragen van je medewerkers betekent ook zelf investeren in deze mensen.
- Geef complimenten vanuit je hart.
- Wij werken veel met vrouwen tussen de 35-55 jaar. Een ode aan hen. Ze willen echt! En kennen het klappen van de zweep.
- Loop niet te hard van stapel, laat mensen genieten van hun succes. Ze hebben er hard voor gewerkt.
- Vraag subsidies aan. Kent u de weg niet, zoek contact met iemand die wel de wegen weet te behandelen.
- Subsidies aanvragen betekent plannen ontwikkelen, rapporten schrijven en geduld hebben. Maar het loont!

GRATIS

sporten

voor dorpsbewoners

Hoe houd je een gymzaal levendig, hoe krijg je volwassenen en kinderen (gezamenlijk) aan het sporten, hoe besteed je aandacht aan het 'fit zijn' van een gemeenschap, hoe laat je mensen elkaar ontmoeten?

Door gratis sportlessen in de gymzaal van de brede school aan te bieden, zo bedachten zij bij de gemeente Gemert-Bakel!

ALBERTO PIJNENBORG, 9 jaar

“Hé Alberto, zit jij al in groep 6? Dan ben je vast heel slim?”

“Nee hoor, ik ben gewoon, maar ik mocht groep 1 overslaan . Ga je mij vragen stellen? Ik ben drie dagen per week op de buitenschoolse opvang, net als mijn broer Lorenzo (11). Lorenzo is wel ouder, maar ik ben net zo groot. Soms wil ik hier heel graag naartoe, vooral als wij naar buiten kunnen.

Er is hier een groot voetbalveld. Zomers vind ik het dan ook erg leuk, in de winter gaan we vaak knutselen of pingpongen. Met knutselen maken we met de jongens hele mooie dingen. We gaan figuurzagen, soms met een elektrische zaag. Ja echt! Maar dan helpen Donny, Kim of Ria wel hoor.”

Stomme liedjes

“Ik speel hier met iedereen behalve met de meisjes. Ze houden van andere dingen. Gisteren zaten ze de hele dag te oefenen op één liedje. Een stom liedje, maar ik had het daarna wel in mijn hoofd zitten. Soms dansen ze er ook bij.”

Computeren of buiten voetballen met (pedagogisch medewerker) Donny

“Ik mis nog een computer met internet, dat zou gaaf zijn. Dan konden we op www.spelen.nl spelletjes doen. We gaan wel vaak voetballen, met Donny. Als je uit het raam kijkt, dan zie je het voetbalveld liggen, vlak naast het pand. Maar we moeten helemaal om de school heen lopen, dat is ongeveer 1,5 minuut. Soms klimmen we uit het raam, dat mag eigenlijk niet, maar soms knijpen ze een oogje dicht.”

Eetlust

“In de vakanties gaan wij ook naar de bso, dan doen we hele leuke dingen. En wij gaan met papa en mama elk jaar op vakantie. Omdat zij allebei werken kunnen wij op vakantie, dat is fijn. Als wij hier met de vakantie de hele dag zijn, dan mag ik tussen de middag maar zes boterhammen eten, dat vinden ze wel genoeg. Maar ik heb dan nog honger. Dat is eigenlijk het enige dat ik echt stom vind. En mama vindt dat ook.”

Tips van Alberto

- Organiseer ‘jongens- en meisjesactiviteiten’. Als je negen bent zijn sommige meisjes ‘stom’, maar dat trekt in de loop der jaren bij.

‘Iedereen mag meedenken.’

Sjanny Kusters

Sjanny Kusters, directeur basisschool Het Klokhuis in Beek en Donk, feliciteert de achtjarige knaap die haar kantoor binnenkomt en plakt, zo gevraagd, een sticker op zijn feestmuts. “Gefeliciteerd Koen en geniet nog van je dag”, zegt ze. Maar niet voordat hij de gekregen cadeaus die op zijn verlanglijstje stonden heeft opgenoemd. Ze is ‘nog maar’ een jaar directeur, maar viel met haar neus in de boter: op loopafstand wordt de nieuwe brede school geopend. En over verlanglijstjes gesproken: die van alle samenwerkende partijen te weten basisschool Het Klokhuis, basisschool De Muldershof, de peuterspeelzaal, kinderopvang Fides (kinderdagverblijf, tussenschoolse- en naschoolse opvang), lieten niets te wensen over. Al gauw buigen we ons over de bouwtekening die in de lerarenkamer hangt. Daar liggen ook stalen van de muurverf en de prikborden. Iedereen mag meedenken. “Nog twaalf weken, dan gaan we over.”

Geschiedenis

Basisschool het Klokhuis in Beek en Donk was de eerste school die in 2002 contact zocht met Fides om een samenwerkingsverband aan te gaan. Als school wilden zij uitbreiden met een kinderdagverblijf en een tussen- en naschoolse opvanglocatie. Daarvoor huurden ze de naast de school gelegen huizen van de woningbouwvereniging. Er werd rekening gehouden met de groei van het aantal kinderen. Nu, in 2009, maakt deze basisschool opnieuw een sprong voorwaarts: naar de brede school. De getoonde bouwtekening roept ‘oh’s en ah’s’ op.

Inleveren en meer terug krijgen

“We werkten al langer met Fides samen. Ook de andere basisschool staat er voor open. Gelukkig maar. Over de huidige locatie zijn wij niet ontevreden. Het is er gemoedelijk en gezellig. Maar we groeien echt uit ons jasje. De informele sfeer die we nu hebben willen we graag behouden. Daar gaan we ons best voor doen. Het principe is eigenlijk eenvoudig: binnen een brede school wordt aan elke partij een aantal vierkante meters toegekend. Daarvan lever je er een aantal in om gezamenlijke ruimtes te creëren. Naar draagkracht zou ik bijna zeggen. Met alle partijen zijn we rond de tafel gaan zitten. Het bruisde van de ideeën. Toch blijft één ding het belangrijkste: er moet wel rust zijn in het gebouw. Kinderen moeten er ongestoord kunnen leren. Dat blijft het uitgangspunt. Je ziet op de tekeningen dat de lokalen met de verschillende groepen naast elkaar zijn gelegen: aan de ene kant van het lokaal zien de kinderen het buitenterrein, de andere kant is verbonden met het zogeheten speel-leerplein. Elk speel-leerplein heeft zijn eigen boekenkast en er is een loungetrap met grote ligkussens. Lezen mag. Graag! Op bepaalde momenten van de dag zetten we alle deuren open en kunnen de kinderen aan hun taken werken. We hebben heterogene

groepen: 1-2, 3-4, 5-6 en 7-8 zitten bij elkaar in. Ze hebben hun eigen plein waaraan de verschillende lokalen liggen. Door deze heterogene groepen zijn de kinderen het ene jaar de jongsten van de klas, het jaar erop de oudsten. Dat is fijn als ze een beetje voorlopen in hun ontwikkeling, maar ook als ze meer moeite hebben met een vak. Ze zijn minder vlug een buitenbeentje en de leerlingen kunnen elkaar helpen.

Daarnaast legt de leerkracht aan de helft van de klas iets nieuws uit, terwijl de andere helft een opdracht aan het maken of aan het spelen is. Als leerkracht zie je daardoor vlug wie eventueel iets meer moeite met de aangereikte stof heeft. De kinderen leren ook dat aandacht gedeeld moet worden. We hebben drie groepen 1-2. In principe plaatsen we broertjes en zusjes niet bij elkaar, tenzij ouders daarom vragen. Dan gaan we in overleg. Per augustus werken we met circa twintig medewerkers; een aantal van hen begeleidt kinderen die extra zorg nodig hebben. In het gebouw zit een lift, een MIVA (mindervalidentoilet), we hebben brede deuren en er zijn geen drempels, zodat het gebouw rolstoelvriendelijk is.”

Speelplaatswerkgroep

“Naast verschillende commissies hebben we een ‘speelplaatswerkgroep’ geformeerd. Deze is samengesteld uit medewerkers van de beide scholen en de buitenschoolse opvang. Het moet een gezamenlijk plein worden. Een buitenruimte inrichten vergt veel kennis. De diverse leeftijdsgroepen willen graag verschillende dingen doen. Er moeten klimtoestellen komen, maar ook materialen voor de minder stoere kinderen/actieveelingen. Daarnaast moet de inrichting van een speelplaats voldoen aan heel veel wettelijke eisen. Niet alleen wat materialenkeuze en onderhoudscontracten betreft; ook de ondergrond bij speeltoestellen moet aan strenge eisen voldoen. Denk aan de rubberen tegels. Volkomen terecht overigens.”

Balie/meeting point

De balie lijkt een luxe. Deze is niet altijd bemand, maar wel tijdens spitsuren en op het moment dat we bezoekers willen verwelkomen. Daarnaast kan deze als uitgiftepunt voor informatiepakketten, brieven of als bar gebruikt worden. Het is ook een meeting point. “Ik zie je om 14.00 uur bij de balie.”

Leerkeuken

“Wat vind je van de leerkeuken? Hier kan door iedereen gekookt en geproefd worden. Alle partijen maken er gebruik van. Op de apparatuur is niet bezuinigd. We koken op inductie, we kunnen geen onnodige risico’s lopen. De hele keuken wordt ingericht, van bestek, voorraadkast tot vaatwasmachine. We zullen actief in de keuken bezig zijn en willen daarnaast de kinderen ook bewust maken van gezonde keuzes met betrekking tot voeding.

Atelier

“Het gezamenlijke atelier wordt geweldig. Er zitten ook stopcontacten in het plafond. Zo kunnen de kinderen solderen. We hebben grote houten werktafels en bankschroeven. Stoer. ‘Per ongeluk’ breng je ook weer een

stukje ambacht terug. Het knutselen in de schuur met je vader, zoals vroeger zoveel voorkwam, is er bijna niet meer. Daarom zijn we er trots op dat we ook hier aandacht aan besteden.”

Speelzaal

“Voor de kleuters hebben we een speelzaal. Zo zijn ze met hun leeftijdsgenootjes lekker bij elkaar. Naast de speelzaal ligt een themaruimte. Hier kunnen dramalessen worden gegeven. En kijk, de podiumtrap! Om op te liggen of met zijn tienden op een rij rechtop te zitten om naar een voorstelling te kijken.”

Teamkamer

“Op de eerste etage hebben we een gezamenlijke teamkamer. Op verschillende momenten van de dag zijn ze door alle partijen in gebruik. Zo is er meteen gelegenheid om elkaar te spreken. We hebben er een leestafel geplaatst. Met vakliteratuur, maar ook met weekbladen en tijdschriften.”

Stiltegroepen

We hebben vier lokalen die we ‘stiltegroep’ noemen. Hier kunnen toetsen gemaakt worden en kunnen de kinderen zich terugtrekken als daar behoefte aan is.

Spreekkamers

Er zijn twee spreekkamers waar ouders met een leerkracht in gesprek kunnen. Maar ook de logopediste maakt er gebruik van. Dit biedt privacy. Misschien gaan we ouders ook de mogelijkheid bieden om ’s morgens gezamenlijk een kop koffie te drinken in de expositieruimte. Zo houden ze contact. Het zijn experimenten, mogelijk leidt het teveel af van het eerste doel van de brede school: zorg voor onze kinderen. Maar de praktijk zal het leren, we blijven ontwikkelen.

Verrassende ideeën

“De architect had nog meer verrassende ideeën. Zo verspringt het metselwerk: het maakt het robuuste pand toch speels. Op de bouwtekening was dat minder goed te zien, dus verrassend leuk! Helemaal bijzonder vond ik de gemetselde nestkastjes voor vogels in de buitenmuren. De eerste koolmezen hebben ze al in beslag genomen en hun jongen zijn uitgevlogen. Apetrots zijn we op ons eigen theater, door de deuren van drie speelzalen te openen ontstaat een grote ruimte met podium! Elk speel-lerplein heeft een grote boekenkast met gemetselde trappen. Zo kunnen ook de kleinsten een boek pakken en op deze treden direct lekker lezen! Het team van leerkrachten koos voor natuurtinten door het hele gebouw. Het geeft vooral een warme uitstraling en door ‘kunstwerken’ op te hangen krijgt elke ruimte zijn eigen sfeer.”

Investerings en onderhoud

“Je ziet het: er staat wel iets als je onze nieuwe brede school bekijkt.

En natuurlijk is het een investering. Maar doordat je letterlijk de handen ineen slaat en samen optimaal gebruik maakt van alle ruimtes is er weinig leegstand. Alle budgetten bij elkaar opgeteld geeft meer bestedingsruimte dan gemiddeld. Wij hebben ervoor gekozen te investeren in goede materialen. Goedkoop is duurkoop. Hoewel we natuurlijk wel de rekenmachine bij de hand hadden. Het budget is niet oneindig, het aantal ideeën bleef groeien. We hebben uiteraard keuzes moeten maken. Toch mis ik niet iets. Tot nu toe verloopt alles volgens planning. Uniek? Misschien. Ook hebben we nog niet meegemaakt dat iets helemaal fout ging. Als dat zo is geweest, dan hebben ze het op de bouw opgelost. Straks, als we het pand in gebruik hebben genomen, dan komen we vast wel iets tegen wat verholpen moet worden, een lekkende kraan misschien. Daar maken we ons nu nog geen zorgen om. De gemeente Laarbeek is verantwoordelijk voor het onderhoud van de buitenkant van het pand, de samenwerkende partners zorgen ervoor dat binnen het pand alles functioneert en het er netjes uit ziet. In de zomervakantie doen we de deur van het oude pand op slot. Misschien met een beetje pijn in ons hart, maar we krijgen er heel veel moois voor terug!”

Concreet

- Hang de bouwtekeningen in een ruimte waar mensen samen komen. Je vergroot de betrokkenheid en collega's kunnen goede ideeën aandragen.
- Laat het team kleuradviezen geven.
- Welke rol kan een woningbouwvereniging spelen. Willen zij investeren in een pand en verhuren?
- Het principe van een brede school is eigenlijk eenvoudig: aan elke partij wordt een aantal vierkante meters toegekend. Daarvan lever je er, naar draagkracht, een aantal in om gezamenlijke ruimtes te creëren.
- Vraag de architect om zijn/haar ideeën. Wij waren aangenaam verrast!
- Een theaterzaal binnen je brede school: een droom, maar vaak toch te realiseren!
- De lounge trap wordt een succes. Om op te lezen, bij te praten of te hangen.
- Een 'Speelwerkplaatswerkgroep' oprichten voor de inrichting van de speelplaats kan erg nuttig zijn. Niet alleen hebben de verschillende leeftijdsgroepen verschillende wensen, ook de veiligheidseisen zijn streng.
- Een balie of 'meeting point' in een groter gebouw kan een uitkomst zijn.
- Een atelier, wat wil een kind nog meer?
- Deel een teamkamer, je leert elkaar kennen!
- Door samen te werken realiseer je een makkelijke overgang van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf naar de basisschool. Maar ook worden kinderen enthousiast gemaakt voor de buitenschoolse activiteiten die worden georganiseerd!
- Een spreekkamer geeft de ruimte om persoonlijke gesprekken te voeren.

- We zijn erg blij met ons nieuwe gebouw, toch zijn de mensen die samenwerken het belangrijkste. Ga met elkaar in gesprek, kijk waar de raakvlakken en de kansen en liggen en zet de schouders eronder!
- Op het gebied van dagarrangementen/verlengde schooldag liggen er nog veel kansen: biedt de kinderen, op de locatie van de brede school, allerlei naschoolse activiteiten aan. Wij willen graag intensief gaan samenwerken met verenigingen, clubs en instanties.

‘Samenwerken levert meer!’

Joseph Spierings

Mijn functie? Jeugdbibliothecaris!

Hoe laat je, binnen een brede school, de oudste kinderen uit groep zeven en acht contact leggen met de ‘allerkleinsten’, de vier- en vijfjarigen? Met als tweede doel ook nog eens leesbevordering en het verbeteren van sociale omgang? In Elsendorp werd er het ‘jeugdbibliothecaris’ project opgezet. De oudste kinderen mochten solliciteren naar deze functie. Daar moesten ze wel een brief voor schrijven. En dat deden ze, allemaal! Het thuisfront was er soms ook actief mee bezig. Door een afgestudeerde volwassen bibliothecaris werd uitgelegd hoe het uitleensysteem van boeken werkt en hoe je boeken moet innemen. Welke verschillende niveaus zijn er en hoe worden boeken onderverdeeld? Iedereen slaagde glansrijk voor het examen. De eerste ‘werkdag’ was een feestje. Met een badge op de borst gespeld zaten de kinderen klaar om de jongste kinderen te helpen. Vol bewondering keken de kleinere kinderen toe. Het feest kreeg nog een staartje: met een korte evaluatie werd, door de oudste leerlingen teruggeblikt op de eerste bibliotheeksessie. “Wat willen jullie nog doen”, werd er gevraagd. Het voorstel: zelf ook kinderboeken voor vier- en vijfjarigen doorlezen zodat we ze nog beter kunnen adviseren.” Mooi verhaal!

ACTIVITEIT

Een Brabander die ruim vijftien jaar als welzijnswerker werkzaam is in Rotterdam. En zich dan weer in Brabant vestigt. Daar vindt hij een goede mix van ‘mouwen opstropen en aan het werk’ in een gemoedelijke sfeer. Want de ‘doen’-mentaliteit, waar de Rotterdammers om bekend staan, is er zeker ook in Brabant. Joseph Spierings is sinds 1997 directeur bij Fides. Daarvoor had hij als welzijnswerker dagelijks

te maken met allerlei probleemsituaties. “Maar met een team van collega’s kwamen we daar altijd uit. ‘Samenwerken levert meer’: dat is vanaf dat moment mijn lijfspreuk geworden. Samen, zowel binnen Fides als daarbuiten, willen we in de toekomst aan nog meer kinderen dagarrangementen bieden. Dat betekent meer multifunctionele accommodaties (MFA) en meer brede scholen. Samen begint nu.”

Fides investeert, ook in participatie

“Participatie in en realisatie van de brede school/multifunctionele accommodaties in het Fides-werkgebied, dat zijn de belangrijkste onderdelen van de toekomstplannen van Fides. Wij zullen ons steeds meer gaan richten op het ontwikkelen van en participeren in een netwerk van partners rond kind en ouders. Daarom investeren wij in de samenwerking met basisonderwijs, peuterspeelzalen, welzijn, zorg en vrije tijdspartners. Fides staat voor meer dan ‘alleen’ kinderopvang. Opvoeden, ontwikkelingen stimuleren en ont-plooiingskansen bieden voor 0- tot 12-jarigen, dat doen we. En, zonder valse bescheidenheid, daar zijn we goed in. Het samenwerkingsmodel is een randvoorwaarde. Alleen bereiken wij niets. We creëren een win-winsituatie voor kind en ouders en alle meewerkende partners. Wij zijn geen onderwijs-organisatie en zullen dat nooit worden. Die kennis ligt bij andere partijen. Maar waar we elkaar tegenkomen werken we samen. Wij pleiten voor educatieve centra waar basisvoorzieningen zoals basisschool, peuterspeelzaal en kinderdagverblijf zijn gevestigd. Daar gaan ontwikkelingen aan vooraf, en er volgen nog veel meer ontwikkelingen. Als samenleving voeden we samen op.”

Historie

“Een jaar nadat ik bij Fides in dienst kwam werd, onder toenmalig Staatssecretaris Erica Terpstra, de Tijdelijke Stimuleringsmaatregel Buitenschoolse Opvang (BSO) van kracht. Op dat moment, ook in deze regio, nog een relatief nieuw begrip. Fides heeft meteen de schooldirecteuren benaderd. ‘Wat kunt u verwachten van de ontwikkelingen in de bso?’ ‘Wilt u daar als basisschool op inspringen’. Of ‘moet’ u daar hoe dan ook mee verder?’ Niet iedereen was meteen enthousiast. Niemand kon op dat moment ook voorzien dat de buitenschoolse opvang zich zo enorm zou ontwikkelen; de markt is op dit moment groter dan die voor kinderdagverblijven. Toch hadden de gesprekken resultaat: kennis met elkaar delen leverde ook nu weer meer op. Bij de bouw van een nieuw schoolgebouw hielden basisschooldirecteuren, -besturen en leerkrachten rekening met de ontwikkelingen die onvermijdelijk zouden doorgaan.”

(Geen) enquêtes, wel ondernemerschap

“Tijdens een teamoverleg in 1997 kwam het voorstel om middels een enquête te peilen of er bij de ouders belangstelling was voor naschoolse opvang. Al vlug veegden we unaniem dit voorstel van tafel. Als er in heel Nederland behoefte is aan buitenschoolse opvang, waarom dan niet in ons werkgebied? Het ondernemerschap is ook binnen het welzijnswerk belangrijk. Je moet in het diepe durven te springen. We zijn dan ook met buitenschoolse opvang gestart met slechts twee kinderen. Bij Klavertje Vier in Beek en Donk startten we met één kind. Al heel vlug groeide het aantal kinderen dat deelnam aan de buitenschoolse opvangactiviteiten. Op dit moment worden ruim zevenhonderd kinderen opgevangen. Want samen spelen, dat willen ze allemaal. En voor veel ouders was het een uitkomst! Natuurlijk hebben we aanloopverliezen gehad. Maar door de economische groei, de subsidies die voor de kinderopvang zijn vrijgemaakt en door

vroegtijdig in te stappen bij nieuwe projecten kunnen we nu de vruchten plukken. We zijn een financieel gezonde no-nonsense organisatie. De aanwas van 0 tot 4 jarigen, de groep waarvoor opvang moet worden gerealiseerd, groeit. Wat wij moeten blijven doen is de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op de voet volgen.”

Groeispurt

“In 2005 kreeg de kinderopvang in het algemeen en de buitenschoolse opvang in het bijzonder een enorme groeispurt. De Wet Kinderopvang en de daaraan gekoppelde subsidies hebben daarbij een grote rol gespeeld. Kinderopvang werd geaccepteerd en niet meer ‘zelig’ gevonden. Sterker nog: het maakte mannen en vrouwen bewust van hun carrièremogelijkheden. De economie draaide op volle toeren en de vanzelfsprekendheid dat opa’s en oma’s mede verantwoordelijk waren voor de opvang van hun kleinkinderen werd minder, omdat er ook andere oplossingen werden geboden.”

Buitenschoolse opvang, inspanningsplicht scholen (2007)

“In 2007 werd de ‘Wet Aartsen’ aangenomen. De basisscholen kregen de inspanningsplicht om tussenschoolse en naschoolse opvang te leveren. Daar waren niet alle schooldirecteuren blij mee. Velen van hen waren bang dat de primaire onderwijstaak naar de achtergrond zou verdwijnen. Dat is begrijpelijk, terecht een valkuil. Voor Fides bracht het extra kansen. We zijn er bovenop gesprongen. We sloten veel convenanten af met scholen om de opvangplicht voor kinderen over te nemen. En dan begint het balletje te rollen: je wordt gesprekspartner, je maakt een wensenlijstje, ouders zien dat scholen nog meer bieden dan onderwijs alleen, scholen worden leer- en ontspanningsplekken. Kinderen gaan met plezier naar school. De zogenaamde win-winsituatie ontstaat. Het brede schoolmodel wordt steeds vaker gedragen. Individuele partners participeren.”

Politiek

“Natuurlijk is onze branche sterk afhankelijk van politieke beslissingen. Beloftes die tijdens de verkiezingen worden gedaan worden in eerste instantie wel nagekomen, maar later soms ook weer teruggedraaid. Als kinderopvangorganisatie ben je daarvan sterk afhankelijk. Je moet investeren in gebouwen, maar hoe draaien de subsidiekransen over een aantal jaren? Toch houdt het ons niet tegen, denk weer aan het ondernemerschap. Wij willen zo min mogelijk afhankelijk zijn van subsidiegelden. Daarnaast is er één ding duidelijk: kinderopvang kost nooit meer dan dat één van de twee partners verdient. Werken doe je ook voor je plezier, voor je ontwikkeling. Als je kind in goede handen is en zich ook ontwikkelt, dan snijdt het mes aan twee kanten. Die balans vinden, dat is belangrijk.”

Stap voor stap

“Een brede school betekent het eindresultaat van jarenlang samenwerking zoeken met verschillende partijen. In Bakel begon het met een kinderdagverblijf en de peuterspeelzaal die intensiever gingen samenwerken met de

basisschool door het ontwikkelen van een overdrachtformulier. Zo was er al meer bekend over de achtergrond van de vier- en vijfjarigen die naar de nieuwe school gingen. Soms wordt er al samengewerkt met een bibliotheek om kinderen enthousiast te maken voor het lezen, of een peuterspeelzaal verhuurt een ruimte aan een prikpost omdat dat kostentechnisch aantrekkelijk is en omdat veel ouders die plek kennen. Om samen te werken hoef je niet per se in één gebouw te zitten, maar het is wel erg gemakkelijk en functioneel!”

Fides en lef

Heeft Fides nu zoveel lef, waarom springen ze in het diepe? Spierings: “Allereerst zijn wij een gezonde organisatie. Dat komt natuurlijk vooral door de mensen die bij ons werken. Over het algemeen blijven de medewerkers lang bij ons in dienst, ze zijn betrokken en gedreven. De betrokkenheid binnen de kleine kernen is groot. Anders dan in Rotterdam? Ja, anders. Maar de benadering is ook anders. Hier willen we de kleine gemeenschappen leefbaar houden, de brede scholen in grote steden werden in eerste instantie opgezet in wijken waar kinderen extra aandacht nodig hadden. In deze achterstandswijken lagen de doelstellingen in eerste instantie anders, namelijk kinderen goed de dag doorhelpen en intensief begeleiden. Soms hadden de ouders ook sturing nodig. En ouders werden gestimuleerd om een baan te zoeken. Als we generaliseren zien we dat juist de draagkracht van de ouders in kleinere kernen ervoor zorgt dat brede scholen hier functioneren. De soms moeilijke omgeving in achterstandswijken van grote steden heeft er wel voor gezorgd dat het brede schoolconcept goed ontwikkeld en onderbouwd is. We zien dat grote landelijke kinderopvangorganisaties het niet aandurven om zich in kleine dorpskernen te vestigen. Leefbaarheid moet een kans krijgen, wij durven het wel aan. Misschien maakt ons dat uniek. Dat wil ook zeggen dat wij niet achterover kunnen leunen. De bezettingsgraad en het efficiënt werken staan hoog op onze prioriteitenlijst.”

Wat de toekomst ons brengt

“Ik denk dat er geen enkele andere branche zo in beweging blijft als de kinderopvang. We gaan in sneltreinvaart. De waardering wordt, en terecht, groter. Onze pedagogisch medewerkers, zelfs de naam verandert, hebben meer ontwikkelingsmogelijkheden. Er wordt nog meer van hen gevraagd. Maar we moeten ook. De vergrijzing zet door. Als we goed voor onze kinderen willen zorgen, dan moeten we dat ook efficiënt aanpakken. Door één pand te betrekken is dat stukje efficiency er. Ook kostentechnisch. Daarnaast leer je, als je zo dicht bij elkaar leeft, elkaar beter kennen. De overgang van kinderdagverblijf naar basisschool is minder groot. Maar de jongste generatie komt ook makkelijker in contact met cultuur. En dreigden we dat niet een beetje kwijt te raken? Een stuk van de opvoeding verschuift van ‘thuis naar school’. Een aantal jaren hebben we dat bestreden, maar het is toch waar. Als we met respect met elkaar omgaan is dat alleen maar een pré. ‘Kom in aanraking met andere culturen, weet hoe anderen met elkaar omgaan. En haal daar het beste uit’. Heeft een kind extra

begeleiding nodig, dan kunnen we daar als (kleinere) gemeenschap voor zorgen.”

Taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden

“Naast de eigen kerntaken van iedere partner binnen een brede school, moeten alle partners binnen de multifunctionele accommodatie ieders taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden vaststellen. Als Fides zijnde zijn wij er voorstander van een stuurgroep met een voorzitter in te stellen. De onderlinge afspraken worden in een samenwerkingsovereenkomst vastgelegd.”

Vijf keer ‘O’

“Binnen de branche wordt al regelmatig gesproken over de vijf ‘O’s’: opvoeding, onderwijs, ontwikkeling, opvang en ontspanning. Ik denk, en met mij vele anderen, dat als we een generatie verder zijn, er meer zogenaamde kindercentra zijn waar nul- tot twaalfjarigen dagelijks samenkomen. Uit onderzoeken blijkt ook dat dagritmes belangrijk zijn. Er zijn wetenschappers die stellen dat de beste leermomenten tussen 10.00–12.00 en 15.00–17.00 uur zijn. Tussen 12.00 en 15.00 uur zou je kinderen vrije tijd kunnen geven. Een soort ‘siësta’? Je geeft het beestje maar een naam, als de essentie maar duidelijk is. Ouderen werken langer door, er is minder sociale adhesie en een afnemend gevoel van veiligheid. Dat moeten we zien te verminderen. Kinderen hebben veiligheid en geborgenheid nodig. We zijn al ver, maar staan toch nog steeds aan het begin. En ik: ik ben er gelukkig voorlopig nog niet klaar mee!”

Concreet

- Samen levert meer: onze lijfspreuk. Hoe meer mensen deze uitdragen, hoe beter.
- Het kind en de ouder(s) staan centraal bij de ontwikkeling van dagarrangementen. Participeer daarom in een netwerk van partners rond kind en ouders zoals het basisonderwijs, peuterspeelzalen, welzijn, zorg en vrije tijd.
- Als kinderopvangorganisatie ben je geen onderwijsorganisatie en vice versa. Ieder heeft zijn eigen vakgebied. Wees u daarvan bewust en bewaak dat.
- Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kinderopvang? Spring daar op in. Overleg met basisscholen, ook zij hebben tijd nodig om met leerkrachten en ouder(raden) een beleid te bepalen en te ontwikkelen.
- Een extra goed moment om over brede scholen na te denken is als de huidige (basisschool)locatie niet meer voldoet aan de eisen van de tijd of aan het aantal leerlingen.
- De politiek moet achter een brede school/multifunctionele accommodatie staan.
- De overheid ondersteunt en stimuleert brede scholen. Maak gebruik van hun kennis en overige ondersteuning.
- Zoek subsidiestromen. Komt u daar zelf niet uit: schakel experts in.

- Elke brede school zou een stuurgroep met een voorzitter moeten instellen. Taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.
- Communiceer als brede school een jaarlijks activiteitenprogramma.
- Voordat een brede school wordt opgestart moet een werkbaar meerjarenplan door alle samenwerkende partijen worden opgesteld.
- Ook als stichting bent u ondernemer!
- Buitenschoolse opvang blijft sterk in ontwikkeling. De acceptatie groeit en het wordt gelukkig steeds vaker als aanvullend gezien.
- Vergeet uw (nieuwe) burens niet! Een brede school betekent levendigheid, muziek, misschien parkeerproblemen. Maar ook genieten van het kijken naar de kinderen. Uw burens moeten de brede school ook dragen.
- Durf te investeren: dat betekent aanloopkosten.
- Uw medewerkers doen het. Investeer in hen.
- Neem contact op met andere brede scholen en leer van elkaars valkuilen en inzicht. Durf te delen zoals ook de mensen in dit boekwerkje doen.
- De politiek blijft in beweging. Wees u daarvan bewust. Bouw financiële reserves op.
- Samenwerken betekent geven en nemen. Geef verantwoordelijkheden, neem verantwoordelijkheden. Probeer 'status' los te laten.
- Samenwerken: welke investeringen wilt u doen? Hoe kunnen ruimtes optimaal benut worden?
- Elke brede school is uniek en afgestemd op de wensen van de gemeenschap.
- Opvoeding, onderwijs, ontwikkeling, opvang en ontspanning, dat zijn de pijlers van een brede school. Zoek hiervoor partners.
- Meer dan ooit worden dagritmes van kinderen onder de loep genomen. Als we één generatie verder zijn zullen leer- en ontspanningsmomenten daar beter op aansluiten.
- Het bestaan van brede scholen betekent dat kinderen die overblijven geen uitzonderingspositie bekleden.
- Het bestaan van brede scholen betekent ook meer carrièremogelijkheden voor ouders.
- Ook al zijn kinderopvangorganisaties afhankelijk van subsidies (die ook de ouders ontvangen), Toch zal een ouder altijd meer salaris verdienen dan dat kinderopvang kost. U kunt dat uitdragen.
- Betrek ouders bij plannen voor een brede school. De afstemming tussen de opvoeding thuis en de wijze van omgaan met kinderen bij brede schoolactiviteiten is essentieel.
- De oprichting van een brede school kan verschillende hoofddoelen hebben: de ene keer staat het verbeteren van de leefbaarheid in een wijk centraal, de andere keer is dat omdat er te weinig (efficiënte) buitenschoolse opvangmogelijkheden zijn. Multidisciplinaire samenwerking en samenhang tussen de voorzieningen voor kinderen en ouders in een wijk zijn altijd doorslaggevend.
- Nederland beweegt steeds meer! Letterlijk. Sport en beweegactiviteiten zijn belangrijk binnen een brede school!
- Tot slot: Samenwerken levert meer!

Speelplaats openbaar Waarom niet?

De poorten rondom de brede school gewoon opengooien zodat kinderen, ook na schooltijd en in het weekend, lekker kunnen voetballen, ravotten, in de zandbak spelen. Zo creëer je een ontmoetingsplek. Met een paar picknicktafels en voldoende prullenbakken zorg je ervoor dat ouders die toezicht houden ook een aangenaam plekje vinden. Natuurlijk kost dit geld. Er zijn organisaties die dergelijke zaken sponsoren. Denkt u aan de Johan Cruyff foundation, Stichting buiten spelen of aan een subsidiepotje binnen uw gemeente. Soms wil een bouwontwikkelaar iets aanbieden. In dat geval: vragen mag!

We stappen in de plassen en rennen door het bos.

Greetje van den Berg

Nee, een ochtendhumeur kent ze niet. Greetje van den Berg is pedagogisch medewerkster en verzorgt vanaf 7.00 uur 's morgens de voorschoolse opvang voor Fides op twee basisscholen in Bakel. “De meeste kinderen zijn meteen actief. Een enkeling moet nog wakker worden en daar gunnen wij hem of haar alle tijd voor. Er wordt een spelletje gedaan, gekleurd of gekletst. De dag is begonnen. Lekker!”

“Na de voorschoolse opvang ga ik naar kinderdagverblijf De Wielewaal in Bakel. Het kinderdagverblijf is gevestigd op één van de mooiste plekjes van Brabant, midden in het bos, naast een verzorgings- en revalidatiecentrum. Ook dat is een pré, want regelmatig gaan we daar met de kinderen op bezoek. Iedereen is daar gelukkig mee. Er is veel respect voor elkaar, de volwassenen verwelkomen de jongeren, de kinderen zijn zorgzaam en bepalen de sfeer. Ook fietsen en wandelen we veel, we stampen in de plassen en rennen door het bos. “Tot de derde dikke boom” roepen we dan: en ze luisteren, onze muiers. Ook als het regent of waait gaan we erop uit. Onze visie is ‘zoveel mogelijk naar buiten’. Soms moet ik er wel voor waken dat ik niet te enthousiast ben: ik moet mijn (volwassen) verstand laten spreken. Dat betekent denken zoals ouders denken. Een witte zandbult om te klimmen is bijvoorbeeld prima, zwart zand kan hele vieze kleding betekenen. Al zijn onze ouders over het algemeen heel makkelijk. ‘Lekker laten klauteren’, zeggen ze. Ik denk dat ze bewust voor dit kinderdagverblijf kiezen.”

Knuffelen met de kleinsten, tiernegesprekken met de oudste kinderen

“Tussen de middag heb ik een uur pauze. Daarna ga ik naar de buitenschoolse opvanglocatie in Bakel. Mooie reisafstanden ja, maar ik ben gek op reizen, ook privé. Tot 18.30 uur werk ik op de buitenschoolse opvang. In Bakel hebben we twee verschillende leeftijdsgroepen bij de buitenschoolse opvang. Dat betekent dat de activiteiten van de kinderen hierop afgestemd zijn. Zelf werk ik op dit moment met de oudste kinderen. Ik bof: van 's morgens knuffelen met de allerkleinsten tot 's avonds lekker kletsen met de bijna-tieners. Het laatste half uurtje, tussen 18.00–18.30 uur is vaak gezellig. Meestal zijn er maar één of twee kinderen. Dan heb je individuele aandacht voor een kind. Dat mis ik wel, tijdens de bso, één op één aandacht. Ik denk dat dat voor de kinderen ook fijn zou zijn, een enorm rustpunt. Ze willen toch vertellen wat ze meegemaakt hebben, en die aandacht moeten ze delen. Tegelijkertijd kun je ook zeggen: ze mogen het delen want er zijn genoeg (enthousiaste) toehoorders.”

Samenwerking vrije dagen basisscholen

“Met de basisscholen in de gemeente hebben we goede contacten. We krijgen op tijd door welke vrije dagen er zijn. Dat kunnen ook extra dagen zijn in verband met teamvergaderingen van de school. Op deze dagen is onze buitenschoolse opvanglocatie geopend. Ouders hoeven dan geen vrij te nemen of andere opvang te regelen. Deze flexibiliteit is kenmerkend voor Fides. Zelf ben ik voorstander van continuoosters. Alle kinderen gaan dezelfde tijd naar school, er zijn geen uitzonderingen van kinderen die wel of niet overblijven en, zeker zo belangrijk, de namiddag waarbij ze lekker kunnen spelen is langer. Nu zijn ze soms om 15.15 uur uit school. Even iets drinken, fruit eten en spelen. Een uur of anderhalf uur later worden ze opgehaald. Bij continuoosters zouden de basisscholen elke dag tot 14.00 uur les kunnen geven. Er is meer regelmaat. Ik volg natuurlijk met belangstelling hoe deze lijn zich ontwikkelt.”

Verrassende samenwerking

“Binnen een toekomstige brede school kunnen we natuurlijk heel veel samenwerken. Maar ook binnen de dorpsgemeenschap helpen we elkaar. Zo bestellen we gezamenlijk, als buitenschoolse opvang, kinderdagverblijf en basisschool de boodschappen bij de plaatselijke supermarkt. Efficiënt en vertrouwd. Het leuke is dat we ook vaak iets extra's krijgen: is er een promotieactie, dan krijgen we vaak ‘de voetbalplaatjes’ of promotiemateriaal. Daar zijn we blij mee.”

Mijn toekomst

“Ik wil mij blijven ontwikkelen. En onze branche is in beweging. Nog steeds word ik gelukkig van een knuffel, een paar armpjes om mijn nek. De verschillende kinderen, de verschillende manieren van opvang. Ik ga met plezier naar mijn werk. De volgende stap is misschien om kinderen met extra zorg te gaan begeleiden, de zogenaamde rugzakkinderen. Niet mijn woordkeuze hoor. Op school is er veel aandacht voor ze, maar persoonlijk vind ik dat er op de naschoolse opvang te weinig persoonlijke aandacht aan ze geschonken kan worden omdat er te weinig ‘man/ vrouwkracht’ voor is. Daarnaast wil ik graag blijven reizen en de ervaringen die ik in het buitenland heb opgedaan delen met de kinderen. Ik heb vrijwilligerswerk gedaan in een kindertehuis, daar leer je van. Binnen Fides mogen wij vakantiedagen opsparen. Daar ben ik druk mee bezig. De vrijheid die deze organisatie je gunt om ook die andere wereld te ontdekken, dat vind ik geweldig. Geven, nemen en doorgeven aan de Fides kinderen.”

Van 's morgens vroeg tot laat in de middag intensief kinderen begeleiden. Ben je dan nog steeds topfit? Greet: “nee hoor, 's avonds lig ik soms uitgeteld op de bank.” Gelukkig, anders werd het een onwaarschijnlijk verhaal.

Concreet

- Stem de vrije schooldagen van de kinderen goed af met de verschillende basisscholen. Zo kun je op deze dag opvang bieden voor de kinderen en je medewerkers goed inplannen.
- Zorg voor voldoende BHV-ers op de kinderopvanglocaties. Vanzelfsprekend misschien, maar (voor de ouders) belangrijk.
- Houd, zeker in een brede school, ontruimingsoefeningen. Wie is waar verantwoordelijk voor, waar ga je met de kinderen naartoe, hoe weet je dat ze er allemaal zijn. Bij het regelmatig oefenen van een brandmelding is de paniek, mocht er een keer echt iets zijn, minder groot. Daarnaast leer je de kinderen zichzelf en anderen in veiligheid te brengen.
- De splitsing van leeftijdsgroepen binnen de buitenschoolse opvang spreekt mij aan. Je kunt meer leeftijdsgerichte activiteiten ondernemen. Natuurlijk mogen onze kinderen oversteken en aan activiteiten van de andere groepen deelnemen, maar wel in overleg.
- De basisscholen wijzen bij een intakegesprek met de ouders op de samenwerking die er met ons bestaat met betrekking tot de buitenschoolse opvang. Daar zijn wij blij mee. En vice versa (gelukkig). Het geeft voor beide een meerwaarde.
- Eén op één gesprekjes met de kinderen die net van school komen zijn belangrijk. Daar is niet altijd tijd voor. Laat weten dat kinderen het kunnen aangeven als ze je even alleen willen spreken omdat iets indruk op ze gemaakt heeft.
- Niet alleen werken wij samen met verschillende scholen, ook met de lokale supermarkt. Er is één boodschappenlijst die keurig afgeleverd wordt. Niet alleen gunnen wij hen de klandizie, maar het is ook efficiënt.
- Binnen de basisscholen is er veel aandacht voor de zogenaamde rugzakkinderen, kinderen die extra begeleiding nodig hebben. Voor de buitenschoolse opvang zou die zorg ook vergroot moeten worden, zodat deze kinderen zich ook hier thuis voelen en mee kunnen doen. Voor hun eigen ontwikkeling en zelfvertrouwen, voor de andere kinderen in de groep die hier gewoon mee om moeten kunnen gaan en voor de ouders van de kinderen die extra begeleiding nodig hebben.
- Oudere bso-kinderen kunnen best een dagdeel meelopen op bijvoorbeeld een kinderdagverblijf. Mits ze die verantwoordelijkheid aankunnen en er intensieve begeleiding is. 'Stageplekken' zou je het kunnen noemen.

Tegeltjes aan de wand

Wat maakt een brede school uniek? Deze 'kindertekeningetegeltjes' aan de wand! Gemaakt door kinderen die gebruik maken van de brede school. En gemetseld door de mensen van de bouw! Als ouder kun je ook op zoek naar de tegel van je kind. Deze kan in een toiletruimte hangen, maar ook in de kleedruimte van de sporthal! En als kind zie je ineens een tekening van een vriendje. Over een aantal jaren nog steeds leuk! Kent u mooiere kunstwerken? Wij even niet!

FLEUR ALLEBLAS, 9 jaar

“Meer slaapfeestjes”. Ook bij Fleur heeft dat indruk gemaakt. Meer slaapfeestjes omdat je de hele nacht (stiekem) wakker probeert te blijven en omdat het gezellig is. Door de week woont ze bij haar moeder, een gedeelte van de weekenden bij haar vader en (half)broertjes en -zusjes. Ze weet daar erg goed een balans in te vinden. Zoals zoveel kinderen.

“Mama en ik zijn met z’n tweeën. Als ik naar papa ga, dan zijn we met z’n vijfen. Dat is wel veel, maar ook leuk. Je moet met veel kinderen meer delen. Koentje (2) wil bijvoorbeeld altijd graag de laatste boterham omdat hij nog honger heeft. Mijn mama is heel erg aardig, ze staat altijd voor mij klaar. Soms zeg ik: “Ik heb helemaal geen kleren meer om aan te trekken. Dan gaan we samen de stad in. Mama is 1,86 m en pap 2,01m. Mijn moeder werkt in de kinderopvang, daarvoor heeft ze heel lang met gehandicapten gewerkt. Als mama gaat werken moet ik die dag naar de buitenschoolse opvang. Dat vind ik niet altijd even leuk, want ik wil het liefst bij haar zijn. Maar dan vertelt ze dat ze eerst geld moet verdienen, zodat we samen kunnen shoppen.”

Dieren

“Wat ik wel mis op de buitenschoolse opvang zijn dieren. Ik weet wel dat het moeilijk is om ervoor te zorgen, maar ik vind het wel leuk. De kinderen en de ouders kunnen er samen voor zorgen.”

Catwalk

“Ik teken veel op de buitenschoolse opvang, vooral dieren. Ik ga vaak buiten met alle kinderen spelen. Soms loop ik als een fotomodel; dat durf ik niet op de bso, want misschien denken ze dat ik mij aanstel. Maar ik doe het wel thuis en in onze tuin. Alleen mama weet dat. En dan loop ik een rondje. Zal ik het ook een keer voor jou doen? Kijk.” Ze loopt rechtop, en showt haar kleding stilstaand. Op naar de catwalk.

Tips van Fleur

- Op de bso leer je delen. Dat is wel goed als je geen broertjes of zusjes hebt.
- Het zou leuk zijn als je af en toe je eigen huisdier mag meenemen.
- Op de bso moet een kinderboerderij komen.
- Alle ouders moeten geld meegeven om voer voor de dieren te kopen en om de beurt moeten de dieren in het weekend verzorgd worden.

CAS SPIERINGS, 9 jaar

Een dondersteentje, heerlijk. Een flapuit ook. Sommige uitspraken waren 'off the record', "Dat mag je niet opschrijven". Cas zit op de buitenschoolse opvang. De ruimte is overdag de kantine van middelbare schoolstudenten. Niet ideaal denkt u, niet ideaal vindt ook Fides. 'Dus wordt er

geïnvesteed en gebouwd: er wordt een brede school gerealiseerd waarin natuurlijk ook de bso een plek heeft. Er wordt óók gebouwd in het timmerlokaal naast het huidige buitenschoolse opvanglokaal. En dat betekent alles voor Cas.

"Elke dinsdag ga ik naar de buitenschoolse opvang. Ik vind het bijna altijd wel leuk, maar soms zeg ik dat ik het niet leuk vind, omdat ik dan met mijn buurjongen thuis wil spelen. Het allermooiste vind ik het timmerlokaal met echte werkbanken. Ga je mee kijken? Mijn opa is timmerman, dus daar kan ik met hem nu goed over praten. Mijn papa verkoopt bouwmaterialen. Maar ik vind timmeren het leukst; als ik hier elke dinsdag kom, doe ik dat het liefst. Ik heb, samen met Donny (pedagogisch medewerker), een houten huis gemaakt van ongeveer 30x40 centimeter, met een tuin en een garage en een dak. Nee, niet met meubels, daar had ik geen zin meer in. Als ik later ga werken word ik vrachtwagenchauffeur, dan breng ik houten meubels weg of bouwmaterialen."

Eén koekje

"Elke dinsdag kom ik zelf hier van school naartoe fietsen. Eerst eten we fruit en krijgen we een glas drinken. Het fruit is een appel of komkommer, peer, banaan of wortel. We krijgen ook een koekje, wel vaak speculaas. Je kunt er maar één pakken, want anders zien ze dat."

Ik ken hem al vanaf mijn geboorte

"Mart was altijd mijn beste vriendje, maar nu niet meer. Nu zijn dat Michiel van de peuterspeelzaal en Daan. Daan ken ik al vanaf zijn geboorte. Daar was ik bij. Nou ja, niet helemaal, maar wel bijna. Toen was ik al meteen bevriend met hem en zijn ouders met mijn ouders."

Stoer

"Donny is een leider van de buitenschoolse opvang. Hij is stoer. Je kunt met hem vechten en hij helpt je met timmeren. Ook voetbalt hij graag. Dat vind ik gaaf. Mijn mama werkt bij de bank, een hele goede bank want al mijn centjes staan erop. En ik heb er heel veel; je kunt er wel dertig ijsjes voor kopen. Of misschien wel meer. Maandag werken papa en mama ook, dan past mijn oma op Ruud (7) en op mij. Ik ga dan ook naar trompetles. Als oma oppast vind ik dat heel erg leuk, ongeveer net zo leuk als de bso."

Oma blijft oppassen

"Als ik later ga trouwen dan wil ik graag twee kinderen. Mijn vrouw gaat dan ook bij de bank werken. Als oma thuis is dan past zij op die twee kinderen en dan gaan ze niet naar de buitenschoolse opvang." Stille. "Maar ik weet niet of zij er dan nog is".

Tips van Cas

- Organiseer jongens- en meisjesactiviteiten in eigen ruimtes, daarnaast natuurlijk gezamenlijke activiteiten.
- Kinderen zijn trots op wat hun ouder(s), opa of oma doet. Laat ze daar over vertellen. Iedereen leert ervan.
- Een één op één gesprek tussen pedagogisch medewerker en kind is belangrijk. Hij/zij vertelt dan vaak bijzondere dingen.
- Vaak zijn de pedagogisch medewerkers vrouw; op de buitenschoolse opvang zie je steeds vaker 'mannen'. Zij worden gezien als stoer. Vaak wordt er meer aandacht besteed aan techniek en vakmanschap.

Hé Karlijn !

Er zullen weinig mensen zijn die zoveel (jeugdige) fans hebben als Karlijn van der Linden, pedagogisch medewerker bij Fides.

Artiesten buiten beschouwing gelaten. Gek is dat niet: Karlijn kent heel veel kinderen.

Karlijn van der Linden

28 is ze nu, en al bijna tien jaar binnen Fides werkzaam. Van 's morgens vroeg tot aan het einde van de dag trekt ze met ze op. Gemiddeld werkt ze tweeëntwintig uur per week. En dan zijn er thuis nog 'vriend en Bram'. Bram, acht maanden, gaat ook naar een kinderdagverblijf. "Omdat het goed is voor zijn ontwikkeling, omdat ik weet dat hij in vertrouwde handen is. Nee, hij gaat niet naar het kinderdagverblijf waar ik werk: ik ben zijn mama en vind zelf dat ik dat niet goed kan rijmen met die van 'pedagogisch medewerker tussen 8.00 en 18.00 uur'. Want thuis zijn er soms andere regels en op mijn werk moet en wil ik de aandacht verdelen. Ook wil ik graag gezien en benaderd worden als ouder: dat geeft voor alle partijen rust en duidelijkheid. Daarnaast heeft hij geweldige leidsters. Ik leer van ze!"

"Ik was negentien en kwam zo van school. Ik kon bij Fides aan de slag. Na al die jaren ben ik nog steeds blij met mijn baan. 'Banen', nee, het is één baan, maar ik werk inderdaad op verschillende locaties, met verschillende leeftijdsgroepen. Daarnaast heeft elke school haar eigen cultuur: ik werk op een basisschool waar een ervaren, goed op elkaar ingespeeld team werkt. Maar ook op een locatie waar het team relatief jong is. Daar is weer een andere benadering. Van beide probeer ik het beste over te nemen. 's Morgens komen de kinderen die van de voorschoolse opvang gebruik maken. Soms zijn ouders gehaast, maar zij én wij proberen dat nooit te laten blijken. De kinderen kunnen bij ons nog even wakker worden. De één luiert nog een beetje, de ander is al actief. Daarna gaan ze met de taxi naar hun eigen school, de kinderen die naar de basisschool gaan, die aan deze locatie is gebouwd, worden er naar toe gebracht door de leidsters. Ons kinderdagverblijf zit dus onder één dak met een basisschool: het begin van het brede schoolconcept, waar we nu mee bezig zijn om door te voeren, is er al. Op een andere locatie van Fides zijn ze hier al actief mee bezig Het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang 'De Strandjutters' zijn al naast elkaar gevestigd, samen met de basisschool. De peuterspeelzaal en nog een basisschool komen daar straks, vanaf een andere locatie, bij. Het wordt één pand waar kinderen tussen de nul en twaalf jaar samen spelen, leren, delen."

Zelfde kinderen

Wat opvalt is dat, als ouders opvang voor hun kinderen inkopen, dat vaak voor de hele dag is. Soms, zoals gezegd, al vanaf 7.30 uur. Maar meestal dan ook tussen de middag (tussenschoolse opvang) en na schooltijd (naschoolse opvang). Eigenlijk geeft dat vaak rust, ze vinden het leuk om met elkaar op te trekken, er zijn geen buitenbeentjes en ze kunnen hun energie samen kwijt. Dat is waar we hier veel aandacht aan besteden. "Ga, ook het uurtje tussen de middag, lekker naar buiten. Ren, gil, zo af en toe, de longen uit je lijf en zorg dat je je energie kwijt kunt. Want 's middags op school wordt er weer veel van de kinderen gevraagd. Misschien, maar zwart

op wit is dat misschien niet verstandig te vermelden, is tussenschoolse opvang wel fijn. De kinderen zijn geen reistijd kwijt. Aan de andere kant is het ook zo dat sommige kinderen er wel behoefte aan hebben even lekker rustig thuis bij papa, mama, opa of oma te zijn. Voor de tussenschoolse opvang doen we een beroep op de ouder(s) van de kinderen die overblijven. Dat moet wel, anders krijgen we de planning niet rond. Toezicht houden is belangrijk. Vanuit Fides is er een overblijfcoördinator aangesteld. Zij is het aanspreekpunt voor ouders, overblijfkrachten en kinderen. Wie dat is? Eh, ik. Hé Karlijn: dat hadden we al gedacht!

Buitenschoolse opvang

Buitenschoolse opvang vraagt meer begeleiding dan voor- en tussenschoolse opvang. We halen de kinderen van de basisschool op of ze komen met de taxi naar ons. Het is de vrije tijd van kinderen. Aan de ene kant moeten ze lekker kunnen doen waar ze zin in hebben, aan de andere kant proberen we ze ook te stimuleren (samen) acties te ondernemen. Normen en waarden probeer je over te dragen. Samen delen, spelen, respect voor elkaars kunnen en ook voor de eigenschappen van een ander die je misschien minder aanspreken. Maar vooral ravotten en delen, je vriendenkring vergroten. Omdat je het nu leuk hebt met elkaar, maar vele jaren later kun je elkaar ook weer tegenkomen. Sommige kinderen gaan samen met hun broertje(s) of zusje(s) naar de buitenschoolse opvang. Anderen hebben die niet. Even 'dag zwaaien' naar je broer of zus en daarna met leeftijdsgenoten spelen is leuk en soms stoer. En als je 'alleen' bent is het misschien extra leuk na schooltijd met anderen op te trekken. We hebben leuke activiteiten: het slaapfeest blijft een avontuur, natuurlijk organiseren we themafeesten en het gezamenlijke Herfstfeest met alle (!) buitenschoolse opvangkinderen van Fides is een succes.

Ik ken mijn pappenheimers. Straks, bij de nieuwe brede school, zie ik ze nog vaker. Elk kind heeft iets, elk kind is leuk. Laat maar komen!

Concreet

- Elke school, elke buitenschoolse opvanglocatie heeft een eigen sfeer en manier van werken. Als je de kans krijgt, doe dan op verschillende locaties ervaring op.
- Hele dag opvang betekent geen buitenbeentjes. Samen kunnen de kinderen hun energie kwijt. Lekker voetballen in plaats van crossen naar huis.
- Laat de kinderen rennen, gillen van enthousiasme. Zorg dat ze hun energie kwijt kunnen!

Gezamenlijke sportdag

Organiseer een gezamenlijke sportdag, niet alleen kostentechnisch erg plezierig maar bovenal ook gezellig.

De organisatie kan een beroep doen op veel volwassen betrokkenen. Bij elke activiteit zijn begeleiders betrokken.

De inkoop en verspreiding van iets te drinken en iets lekkers is goed te doen. De gezamenlijke EHBO-post hoeft hopelijk alleen een pleister te plakken. Een beetje competitie in de strijd? Helemaal goed. Is de sporthal beschikbaar? Iedereen blij. Of organiseren we 'slechts' een voetbaltoernooi?

Een 'hoera' voor het winnende team. Dat zijn ze allemaal.

Brede scholen, het klinkt mooi, het is mooi, maar iedereen moet er achter staan.

Susan Hupkens

“Brede scholen, het klinkt mooi, het is mooi, maar iedereen moet er achter staan. Natuurlijk kunnen derden initiatieven aanreiken en ideeën ontplooiën, maar de scholen en ook de bewoners van een dorp en de kinderen van de school moeten het doen. Respect voor elkaar, gemeenschapszin, aanpassingsvermogen, plannen en alert blijven. In Boekel hebben we (nog) geen brede school, maar er zijn al wel veel stappen gezet voor samenwerking met de kinderopvang. Ik ben er trots op dat het hier goed loopt. Ook al zijn er verbeterpunten, maar is dat niet altijd zo?”

Susan Hupkens is moeder van drie kinderen. De jongste gaat naar het kinderdagverblijf. De twee oudsten naar de buitenschoolse opvang. Zij zit in de lokale oudercommissie van Fides in Boekel, maar ook in de centrale Fides oudercommissie. Daarnaast is ze als MR-ouderlid op de basisschool van haar kinderen actief. Deze combinatie biedt veel voordelen qua zicht op de samenwerking school-buitenschoolse opvangactiviteiten. Susan is, zoals menig ouder, vliegende keep. Ze zorgt, samen met haar partner, voor de kinderen, werkt, haalt de boodschappen, kookt en is soms ook gewoon moe. Maar dat merk je niet zo vaak. Ze vertelt enthousiast over haar dorp Boekel. Ooit was ze import, nu wordt ze steeds meer opgenomen in de gemeenschap. “Boekelnaren hebben veel in hun mars, het is een hechte gemeenschap. Er is veel agrarisch gebied. De gemeente werd als een van de eerste in Nederland getroffen door de varkenspest. Heel veel bedrijven hebben een klap gehad, toch zette iedereen zijn schouders er weer onder. Men wil een goede toekomst, voor henzelf en vooral voor onze kinderen. Er wordt veel georganiseerd op het gebied van sport en muziek. Voor je beeldvorming: er zijn drie basisscholen, twee katholieke en een openbare. Veel ouders kiezen bewust voor één van deze drie. De vier- tot achtjarigen worden op hun eigen school opgevangen, de acht- tot dertienjarigen op een andere locatie, gemengd met alle scholen bij elkaar. Wij ‘boffen’ ja met kinderen die in die verschillende leeftijdsgroepen vallen (schaterlach), maar meerdere Fides klanten hebben hun kinderen op verschillende locaties. Toch is deze verdeling voor de kinderen het beste en dat is het belangrijkste”

Activiteiten

“De bso-kinderen, hebben de mogelijkheid te sporten in de sporthal van ons dorp. Een CIOS-student geeft les; het schema is zo gemaakt dat ieder kind, in principe, één keer per twee weken sport.”

*Brede scholen,
het klinkt mooi,
het is mooi,*

Ruimte

“Fides heeft de buitenschoolse opvangruimtes kindvriendelijk en gezellig ingericht. Er zijn verschillende kleuren vlinderstoelen, grote houten (knutsel) tafels, kleurige stoffen lampen. De ramen worden beschilderd, regelmatig zien we een nieuw kunstwerk. Op de locatie van de 8+ kan door een groot gordijn de ruimte zelfs in een jongens- en meisjesgedeelte worden omgetoverd. Bij de meisjes zien we spiegels en kaptafels. De knapen kiezen vaker voor de werktafel met gereedschap. Gezamenlijk is er verder de lounge-ruimte, gecreëerd met grote kussens en de Wii. De bso-ruimtes voor 4-8 jaar zijn ook specifiek ingericht voor die leeftijdsgroep en worden door de kinderen als fantastische ruimtes ervaren. Ik vind dat de kracht van Fides Boekel is dat ze sfeer kunnen en willen creëren. Doordat ze goede leidsters en pedagogisch medewerkers aannemen en ruimtes huiselijk inrichten. Dat zie je ook terug in het jaarlijkse tevredenheidsonderzoek dat wij als oudercommissie onder ogen krijgen. De leidsters krijgen, van de ouders, altijd een pluim. Zij zijn Fides.”

Blijf stimuleren

“Op het kinderdagverblijf zijn ze al bewust bezig met het stimuleren van de kinderen. Op een speelse manier. Ja, er wordt geëvalueerd, maar op een normale, niet overtrokken manier. Het peutervolgsysteem zorgt voor een vloeiende overdracht naar de basisschool en wordt door peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en scholen gebruikt. Het gaat in de basisschool over op een kindvolgsysteem. Het is goed dat je de kinderen kunt stimuleren bij hun ontwikkeling en, zo nodig, extra ondersteuning kunt bieden. Bij de buitenschoolse opvang zie je dat er voor de jongere kinderen vaker met thema's wordt gewerkt. De kinderen worden tot niets verplicht, maar reken erop dat ze 'uit hun luie stoel komen' als de pedagogisch medewerkers enthousiast met ze aan de gang gaan. En 's avonds hebben wij geen kind meer aan ze!”

Kritisch

“Natuurlijk is het echt niet alleen maar 'halleluja'. Je merkt dat Fides hard groeit en dat het accent ligt op het zoeken van representatieve locaties voor voor- en naschoolse opvang. Ze hebben een goed personeelsbeleid, zoals gezegd zijn de medewerkers fantastisch. Maar aan de communicatie mag wel iets meer worden gedaan. 'Laat weten wat je doet', zeggen wij als oudercommissie regelmatig. 'Kondig een activiteit ruim van tevoren aan. Geweldig dat er een discomiddag wordt georganiseerd; maar laat het op tijd weten. Wordt de samenstelling van een groep gewijzigd, wordt een team uitgebreid? We horen het graag (eerder). Maar ook de feedback na een activiteit. Niet elk kind vertelt thuis hoe het geweest is. Mijn voorstel is: laat ons foto's zien of stuur een verslag. Vertel ons bijvoorbeeld uitgebreider over de muzieklessen die gegeven worden op het kinderdagverblijf. Ook de nul- tot tweejarigen werden hierbij betrokken, maar zij kunnen er natuurlijk weinig over vertellen. Hoe je het ook wendt of keert, als werkende ouder is een goede (naschoolse) opvang noodzakelijk om je werk naar behoren te kunnen doen.

Onderwijspedagogie

“De school waar mijn kinderen naartoe gaan heeft haar eigen cultuur: ervaringsgericht onderwijs. Vanaf groep twee hebben kinderen al een weekcontract, ze weten welke taakjes ze die week moeten doen. Toch blijft de eindverantwoordelijkheid altijd liggen bij de onderwijskracht. In Boekel is het plan om de bso-medewerkers van de EGO-school ook een paar keer mee te laten lopen op de basisschool, zodat zij de gedachte van het concept leren kennen. Hierdoor zal een geleidelijke overgang van de kinderen van school naar BSO mogelijk worden. Het is een mooie stap in de richting van een brede school.

“Op dit moment is er een zwangerschapshausse onder de pedagogisch medewerkers. Toch blijven het sterke teams. Het zijn allemaal kindervrienden, in hart en nieren. Het zijn mensen die kunnen samenwerken. Het kinderdagverblijf, de drie basisscholen, de voorschoolse en naschoolse opvang. Het is hier goed geregeld. Ooit komen ook hier brede scholen. Wedden? Maar wel in ons tempo en op een manier die bij de ouders past. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd, hoe meer gemeenschapszin!”

Concreet

- Bij elke vorm van opvang van kinderen is veel overleg nodig. Zeker als kinderen vanuit verschillende basisscholen een buitenschoolse opvanglocatie bezoeken. Niet alleen logistiek vraagt dat extra aandacht, ook moet er extra op worden gelet dat de kinderen op dezelfde manier worden benaderd qua regels en voorschriften.
- Eén gebouw waar scholen, kinderdagverblijf, voor- en naschoolse opvang zitten biedt veel voordelen. Het moet praktisch en financieel wel haalbaar zijn en alle partijen moeten willen.
- Vierjarigen spelen niet met twaalfjarigen, opvang in horizontale groepen van drie tot schooljaren is positief voor de ontwikkeling van de kinderen.
- 'Jongens stoeien met de jongens, de meisjes tuiten met de meisjes'. Gelukkig is het niet altijd zo, maar meestal trekken ze op een bepaalde leeftijd toch naar elkaar toe.' Laat ze lekker, maar stimuleer gezamenlijke activiteiten.
- Een enthousiaste kinderopvangorganisatie die haar nek durft uit te steken is noemenswaardig. Maar blijf communiceren met de ouders, de cliënten. We zijn graag op de hoogte van wat onze kinderen (gaan) doen, en worden alleen maar enthousiaster.
- Tevredenheidsonderzoeken houden iedereen scherp. Dit kan verrassende zaken opleveren. En wie het goed doet, hoort dat ook graag!
- Gaat u buitenschoolse (naschoolse) opvang opzetten? Organiseer ook activiteiten. De kinderen zijn actief, leren van en met elkaar.
- Een continuooster op de basisscholen kan aantrekkelijk zijn. Het kan ouders rust en tijd geven; als alle kinderen overblijven geeft dat duidelijkheid. Een overweging waard.

JIP GREVEN, 11 jaar

Jip is elf jaar. Je wilt maar één ding: haar oppakken en 'mee naar huis nemen'. Ze is lief, 'en dat is ze', zo zeggen de Fides pedagogisch medewerkers. Ze 'waakt' over haar zusjes Sieske (10), Puck (8) en Loeka (5). Het is haar laatste jaar op de bso. Iedereen zal haar missen, maar nu nog even niet.

"Om 6.30 uur gaat bij ons thuis de wekker. Ik kan niet direct opstaan, maar Sieske is meteen wakker. Zij dekt met mama de tafel. Iedereen smeert zijn eigen boterhammen. Maar mama helpt wel als je dat wilt. Wij mogen geen producten met kleur-, geur- of smaakstoffen omdat we daar allergisch voor zijn. Daarom kunnen wij geen Bastogne-koeken of speculaas pakken op de buitenschoolse opvang. Daar houden ze rekening mee. Ook als er feest is. Met Pasen kregen wij bijvoorbeeld witte paaseitjes. Dat is fijn."

"Het is wel gezellig dat ik met mijn zusjes op de bso zit. Soms maken ze ruzie en dan zeg ik 'niet doen'. Maar natuurlijk ben ik ook wel eens kattig tegen ze. Het allerleukst van de bso vind ik dat we heel erg vaak naar buiten gaan om bijvoorbeeld te pingpongen. Of we lopen samen naar de Groene Long (speelveldje). Ik zit in de leerlingenraad van de Sint Willibrordus-

school in Bakel. De gemeente heeft aan alle kinderen gevraagd welke speelactiviteiten wij graag wilden hebben. Ook de andere basisschool heeft op papier gezet wat zij graag wilden. Dus we hadden allebei een top vijf. Daar hebben we één top vijf van gemaakt. We wilden graag een speelveldje met een kabelbaan. Op nummer twee stond een Pannakooi, een ronde kooi met twee kleine goals waar je kunt voetballen. En we wilden graag elke maand een soosavond in een clubhuis. Met een Playstation, een voetbaltafel, een podium en een muziekinstallatie zodat we kunnen dansen. We kunnen dan ook iets drinken. Geen alcohol natuurlijk. Daar heeft de burgemeester van Bakel voor gezorgd. Mama is er ook tijdens de soosavonden. Zij is lerares en houdt dan toezicht."

De leukste avond ooit

"Op de bso is altijd wel iets te doen, ik ben één van de oudste kinderen die er is. Er zijn een lente- en een herfstfeest. We hebben wel eens 'stier' gereden in een cowboy- en indianenkamp. Maar ook hutten gebouwd en we hebben wanden beklommen. Elke twee jaar is er een slaapfeest; dat is het allermooiste feest. De kleinsten slapen samen beneden, de kinderen die iets ouder zijn in de speelzaal en de oudsten zoals ik boven. Om 19.00 uur begint de disco totdat de kleinsten naar bed gaan. De vorige keer hebben we daarna een spookspeurtocht in het bos gemaakt. Greetje (pedagogisch medewerker) ging voorop. Zij was niet bang. We hoorden een cd-speler met tijgergeluiden en er viel een pop uit de boom. We moesten heel hard gillen. Er was ook iemand met een masker en een lantaarn die daaronder werd vastgehouden. De opdracht was om een mand te vinden. Het was één van de leukste avonden ooit."

Wacht, ik haal mijn zusjes op

"Straks ga ik naar de middelbare school. Daarna wil ik modeontwerpster worden. Ik zal de bso missen. Soms ben ik al wel eens een uurtje alleen in huis. Dat is wel lekker, maar ik mis mijn zusjes ook. Moet ik op de foto? Mogen mijn zusjes er ook bij. Wacht even, ik haal ze op."

Tips van Jip

- Het is erg fijn dat een buitenschoolse opvang er rekening mee houdt dat je allergisch bent voor bepaalde dingen.
- Als een gemeente graag meer voor de jeugd wil doen, laat de leerlingen dan zelf een wensenlijst opstellen. Leerlingen van de basisscholen kunnen zelf een eerste selectieronde maken en dan aan de gemeente voorleggen wat ze graag willen. Contacten tussen de basisscholen onderling zijn hier ook bij gebaat.
- Organiseer als bso veel activiteiten.
- Eén keer per jaar of per twee jaar een slaapfeestje is heel erg leuk (aanvulling: óók voor het thuisfront).

Multiculturele samenleving

We leven in een multiculturele samenleving.

De brede school zou optimaal zijn als het een miniatuur-afspiegeling is van de maatschappij.

Respect voor elkaar is de basis en het begin om veel van elkaar te leren. Fatsoensnormen zijn er voor iedereen: 'Dank u wel' en 'alstublieft' horen daar onder. Omgaan met andere culturen zorgt ervoor dat je veel van elkaar leert. Waarom eet iemand geen varkensvlees? Waarom doe je je schoenen uit als je ergens thuis komt en waarom 'mag je niet gewoon mee-eten' als je in Nederland onverwacht rond etenstijd langskomt?

Leer kinderen het beste uit alle culturen mee te geven. 'Ik ben trots op mijn achtergrond omdat...', zou de start van een leuke en leerzame middag kunnen zijn. Organiseren! Niet om de cultuurverschillen te benadrukken, maar om aan te geven dat wij als professionals en volwassenen dit de normaalste zaak van de wereld vinden!

Tienstappenplan

Het tienstappenplan voor de realisatie van een brede school

Langzaam ontstaan er ideeën en plannen voor een brede school. In 1995 werd het concept voor het eerst in Nederland geïntroduceerd. Voor de realisatie van een brede school kan de gemeente het voortouw nemen. Ook kan het zijn dat een (basis)school die toch aan verbouwen of uitbreiden toe is op dat moment de mogelijkheden voor een brede school bekijkt, of een kinderopvangorganisatie neemt het initiatief. Een brede school is niet zomaar iets. Voordat deze er daadwerkelijk staat bent u (minimaal vier tot vijf) jaren verder. De eerste jaren moet er nog gezocht worden naar een balans: 'wat doe jij', 'wat doen wij', maar vooral 'wat doen we samen'.

Financiën

Wie is waar (financieel) verantwoordelijk voor? De investering in een brede school bedraagt miljoenen euro's. De discussie of een brede school financieel aantrekkelijker is dan afzonderlijke dienstverleners op verschillende locaties blijft bestaan. "Ja", zeggen partijen: "je gaat zo efficiënt mogelijk met je ruimtes en je medewerkers om, dat werpt zijn vruchten af." "Nee", zeggen anderen, "een brede school vraagt meer investeringen omdat het wensenpakket groter is". Eén ding is duidelijk: elke brede school is uniek, moet uniek zijn. Afgestemd op de (woon- en werk)omgeving, de bewoners van het dorp of de stad en de economische omstandigheden. Stapsgewijs zetten wij de ontwikkeling van een brede school op papier.

1. Initiatiefnemers benaderen potentiële partners voor een brede school. Vaak wordt contact gezocht met onderwijsinstellingen, de gemeente (overheid), welzijn (wijkcentrum, jeugdwerk), kinderopvangorganisaties, zorginstellingen (maatschappelijk werk, consultatiebureau e.d.), culturele instellingen zoals muziekschool en bibliotheek en/of sport- en muziekverenigingen.
2. Als er voldoende partijen zijn die de intentie hebben om samen te werken wordt een visie uitgewerkt. Het pedagogisch denken is daar een belangrijk onderdeel van.
3. Er wordt een meerjarenplan opgesteld. Welke doelen wil men bereiken en wie gaat wat doen?
4. De gemaakte afspraken worden (rechtsgeldig) vastgelegd in een convenant.
5. Visie en doelen worden verder uitgewerkt. Er wordt een programma gemaakt van aanbod en voorzieningen. Hierbij wordt gekeken naar de belangen en behoeften van de wijk/samenleving waar de brede school deel van uit maakt.
6. Er wordt een organogram gemaakt, zodat duidelijk is wie welke verantwoordelijkheden draagt. Dat schept duidelijkheid. Onderhoud contact met de gemeente, scholen en instellingen, zoek samenwerkingsmodules.

7. Alle kosten moeten in kaart gebracht worden: personele kosten, budgetten voor nieuwbouw of verbouw van een bestaand pand, maar ook de te verwachten kosten voor onderhoud en exploitatie. Leg vast welke bedragen binnenkomen en er weer uitgaan. Hoeveel draagt elke partner bij, welke subsidiestromen zijn er, welke financiële rol speelt de gemeente? Maar ook: hoe kweek je financiële reserves? Maak een meerjaarplanning met daarin opgenomen gezamenlijke activiteiten en de daarbijbehorende kostenposten.
8. Aan welke eisen en wensen moet de multifunctionele accommodatie voldoen. En in de toekomst? Vertaal de inhoudelijke en organisatorische uitgangspunten en bespreek deze met elkaar.
9. Als alle partijen er vertrouwen in hebben en zich kunnen vinden in de inhoudelijke, organisatorische en fysieke randvoorwaarden, kan de realisatie van een brede school plaatsvinden. Houdt u er rekening mee dat er gaandeweg participanten kunnen wegvallen. Dit omdat de verwachtingen anders zijn of omdat er financieel een te grote bijdrage wordt gevraagd. Maar als de brede school er dan staat: wees er trots op en blijf communiceren.
10. Na de euforie van het eerste jaar wordt het tijd om te evalueren. Wordt aan ieders verwachtingen voldaan? Vindt iedereen dat het takenpakket goed verdeeld is? Is men tevreden over de financiële verdeelsleutel? Maar ook: kunnen al die verschillende partijen goed met elkaar samenwerken? Waar liggen eventuele irritaties en wat kunt u daaraan doen? 'Samen' voor elkaar, daar gaat het om.

Concreet

Valkuilen en tips bij de realisatie en exploitatie van een brede school

- Ga, met de verschillende partners, op werkbezoek bij collegagemeenten. Evalueer en leg dat vast in een rapport: wat is opgevallen? En wilt u dat ook of juist niet?
- De realisatie van een brede school vergt veel tijd en aandacht. Laat mensen niet afbranden.
- 'Vrije tijd' is een belangrijk onderdeel binnen een brede school concept. Vrijtijdsopdrachten, onderwijsassistenten en sportinstructeurs zijn vakmensen. Laat ze samenwerken.
- Met name binnen een kleinere gemeenschap zijn er verrassende samenwerkende partners te bedenken. Denkt u aan consultatiebureau, prikpost, zorgloket, theaterzaal, bankfiliaal, logopedist, huisarts of (kinder)fysiotherapeut.
- Een brede school binnen een multifunctionele accommodatie vraagt om continu overleg met alle samenwerkende partijen. Stel vergaderdata en aanspreekpunten (met tweede aanspreekpunt) aan het begin van een schooljaar vast.
- Ere wie ere toekomt. Succesvolle ontwikkelingen: laat het de betrokkenen weten. Houdt een wijk/gemeenschap ook op de hoogte via nieuwsbrieven en informeer journalisten.
- Een brede school betekent overleg en openstaan voor elkaars ideeën. Maar het kan ook teveel zijn! Teveel beslissers kunnen een besluitvorming vertragen. Elke deelnemende partij kan één of twee 'woordvoerders' hebben.
- Welke subsidies/geldstromen zijn er?
- Richt een 'Stuurgroep Brede School' op. Het schept duidelijkheid en verantwoordelijkheid en geeft een stevige positie binnen de samenleving.

TEUN EN VEERLE, 9 jaar

Een aantal uren per week begeleidt Karlijn van der Linden, als onderwijsassistent, Teun en Veerle op basisschool De Driehoek in Aarle-Rixtel. Beide kinderen zitten in groep 1-2 en worden voorbereid op groep 3. Teun en Veerle hebben het syndroom van Down.

“Zij hebben mijn hart gestolen, en dat van hun klasgenootjes. Teun is zorgzaam en wil graag dingen samen doen, Veerle wil altijd iedereen met plezier helpen. De kinderen in de klas hebben veel contact met elkaar. Dat komt omdat de groep niet zo groot is, maar ook omdat er veel respect is. Teun en Veerle hebben met alle kinderen contact, toch trekken ze veel met elkaar op. Bewust zitten ze wel bij elkaar aan tafel: ze steunen elkaar, misschien nog wel meer dan de andere kinderen dat onderling doen. Ik weet niet of de klasgenootjes van Veerle en Teun zich ervan bewust zijn dat zij minder makkelijk leren dan de rest. We hebben pas geleden een boekje voorgelezen waarin verteld werd over een meisje met het syndroom van Down. “Nee, ik ken niemand die dat heeft”, riep een groot aantal kinderen.

Extra begeleiding

Als onderwijsassistent heb ik tijd om Veerle en Teun extra ondersteuning te geven. Zo werk ik veel met de ‘fijne motoriek koffer’. Door een spel met hun te spelen proberen we deze fijne motoriek te ontwikkelen. Met een pincet proberen ze insecten van circa 1,5 centimeter te pakken. Dat vergt al vier handelingen: het plaatsen van het pincet, het vastknippen en verplaatsen van het plastic diertje en het loslaten in een kommetje. Spannend en leuk om te doen. De andere keer rijgen we kralen, we beginnen met grote ronde. Als dat lukt, worden ze kleiner. Daarna leren ze series maken: twee rode kralen naast een blauwe en dan weer twee rode. Trots als een pauw zijn ze als de ketting mee naar huis mag, en wat denk je van hun mams? Deze extra begeleiding, zeven uur per week op dinsdag en donderdag, wordt gefinancierd uit het zogenaamde rugzakje dat beide kinderen hebben. Dit beschikbare geld wordt niet aan ouders uitgekeerd, maar kan besteed worden aan extra begeleiding. Deze school heeft dus gekozen voor een onderwijsassistent. Teun krijgt elke vrijdag nog extra ondersteuning: vanuit zijn persoonsgebonden budget is er een begeleider die hem helpt.

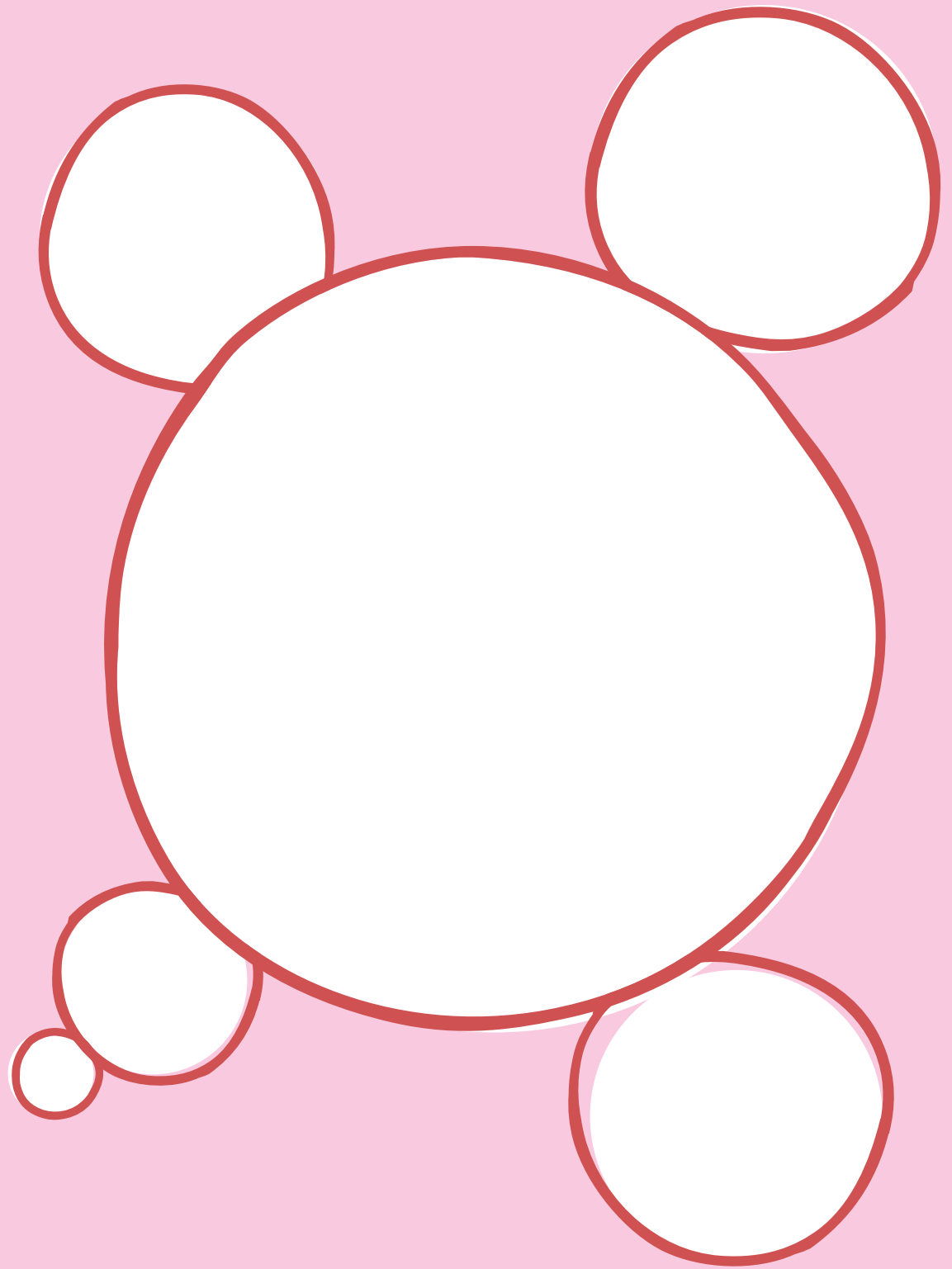
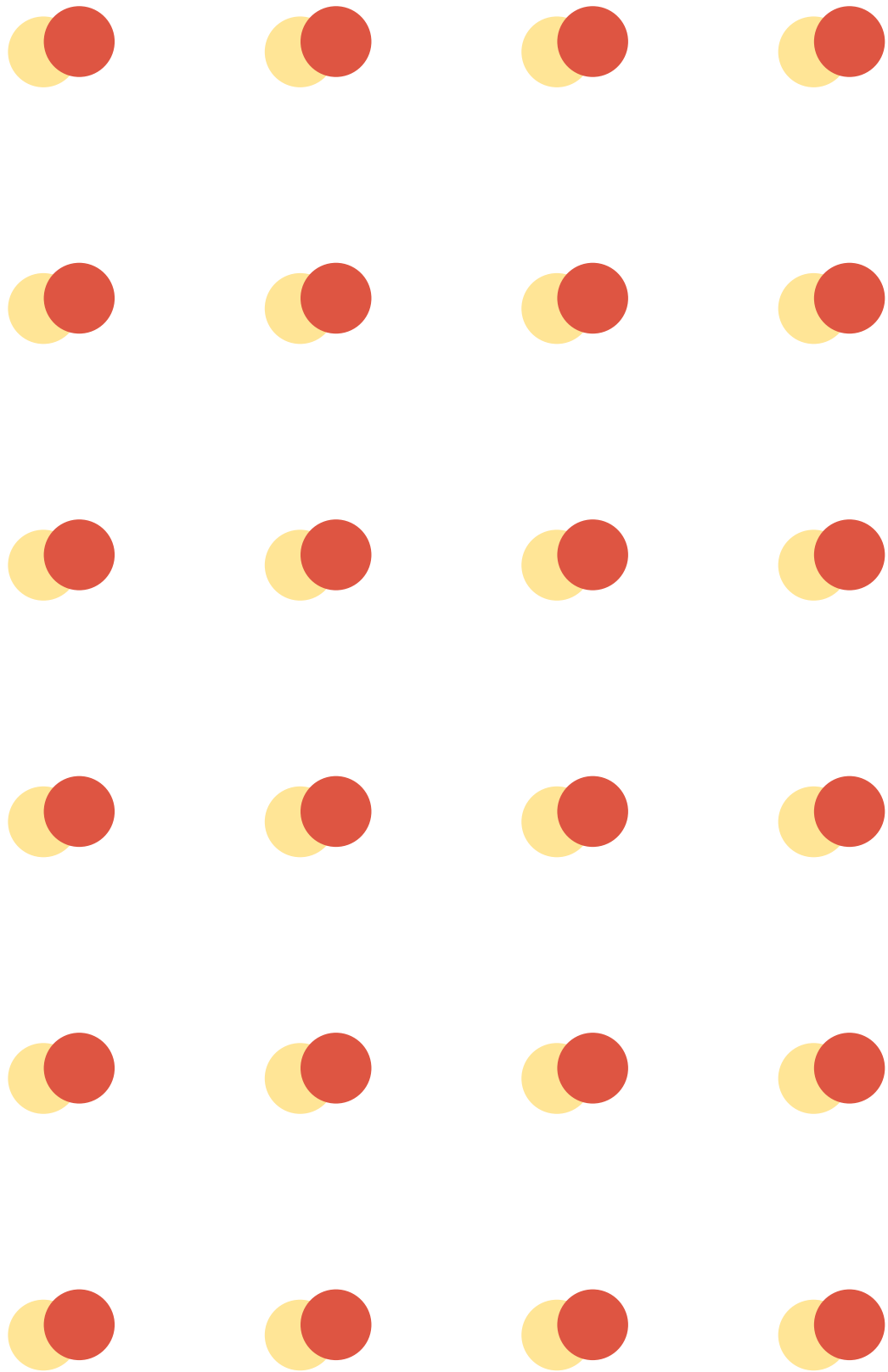
Samen verantwoordelijk

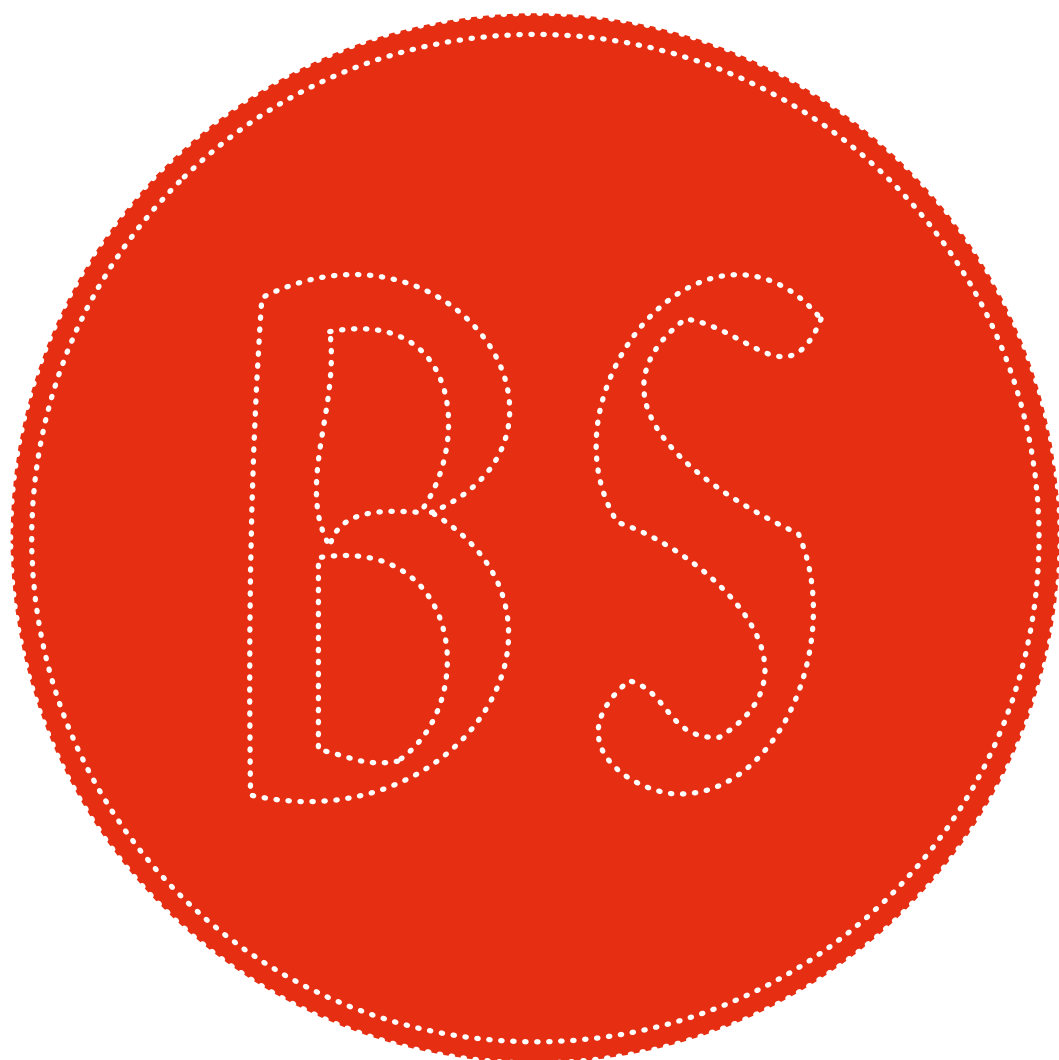
Natuurlijk waren er bij de ouders van de andere kinderen in de klas ook vragen. We hebben uitleg gegeven over het syndroom van Down, de manier van werken en welke positieve ervaringen we er mee hebben. Klasgenootjes reageren positief, soms schuift een kind dat ook meer moeite heeft met de fijne motoriek aan bij een activiteit. Tijdens kringmomenten merk je dat er veel respect voor elkaar is. Doordat we als team samenwerken en goede overdrachten hebben is dit allemaal mogelijk. Ik pleit voor meer brede scholen: die van ons is in aanbouw. De korte lijnen, de verbondenheid, al die extra mogelijkheden, ouders en kinderen die elkaar beter kennen, extra helpende handen. Kinderen staan daardoor van jongs af aan al midden in de samenleving. Eigenlijk weer zoals decennia geleden, toen we elkaar gewoon hielpen. Natuurlijk weten we niet of Veerle en Teun hier de hele basisschool kunnen doorlopen. We blijven kijken wat goed is voor hun ontwikkeling. Maar als school hebben we eerder een jongen met het syndroom van Down door alle jaren kunnen loodsen. Daar zijn we niet trots op, we vinden gewoon dat we met zijn allen die verantwoordelijkheid moeten nemen. Punt!”

prince? prince?

STAGEDAG VOOR FLEUR

Fleur van Hoofdstadt (11) heeft een extra vrije schooldag. Er is een vergadering voor de leraren. Haar ouders zitten niet met hun handen in het haar, en Fleur al helemaal niet. Omdat zij als enige die dag gebruik wil maken van de buitenschoolse opvang De Flierefluiter in Bakel, mag ze een 'stagedag' meelopen op het kinderdagverblijf. En dat betekent een fruihapje geven, toekijken bij het luiers verschonen en bij het naar bed brengen van de kinderen. Fleur blij, haar ouders tevreden, de kinderen enthousiast en de pedagogisch medewerkers hebben een extra helpende hand. Goed opgelost! Binnen een brede school zijn er heel veel momenten waarop kinderen onderling actief en ondersteunend kunnen zijn. Wie wil er voorlezen bij de kleuters? Wie wil er, samen met de pedagogisch medewerker, een fles geven? Zullen we een poppenkastvoorstelling geven? Bestaat er de mogelijkheid om een weekopening en/of weeksluiting te organiseren? Voor leerlingen uit groep 7 en groep 8 kunnen deze activiteiten het hele jaar ingeroosterd worden. Een feest voor iedereen, het bevordert de sociale vaardigheden (en geeft zelfvertrouwen!).

LAURA VERRIJT, 10 jaar

“Samen met mijn zusje Anne (8) ga ik naar de buitenschoolse opvang. Ik vind het wel leuk dat ze bij mij in de groep zit. Soms ook niet, want dan wil ik met mijn eigen vriendinnetjes spelen. Ik kom hier op dinsdag en donderdag. Op die dagen heb ik ook een vriendinnetje: op dinsdag is Noreen er en op donderdag Giulia. Noreen is heel speels en Giulia is iets rustiger. Met Noreen ga ik vaak knutselen en met Giulia dobbelen met dobbelstenen waar letters op staan. Daar moeten we dan woorden van maken.”

Zoet wordt zacht

“We doen hier heel vaak Idols na. We zingen en dansen dan en maken ons op, met een pukkel. Er is hier altijd wel iets te doen, het timmeren vind ik ook leuk. Tussen de middag blijf ik op school over. Mama smeert 's morgens de boterhammen, maar ik zeg wat er op moet. Eerst wilde ik alleen maar zoet, maar dat wordt zacht. Dinsdagmiddag eten mijn zusje en ik bij opa en oma. Dan eten we een knakworstje of gehaktbal in tomatensaus. Dan gaat de tijd heel erg vlug. Maar hier gaat de tijd ook snel hoor.”

Stoere knapen, stoere meiden

“De jongens en meisjes spelen hier niet zo veel samen. De jongens willen alleen maar stoer doen en willen altijd voetballen of timmeren. Altijd. Soms voetballen Giulia en ik mee, maar dan krijgen we niet zo vaak de bal. Ik zit op ballet en speel saxofoon. Wat wij heel graag willen is een Wii op de buitenschoolse opvang. Misschien dat we dat in het nieuwe pand (brede school) krijgen. Dan gaan we playbacken. Maar de jongens mogen ook met de Wii doen wat zij leuk vinden, dat beloven wij. Ja, echt”.

Tips van Laura

- We willen wel vaker iets met de jongens samen doen, zonder dat ze ons stom vinden.
- Mogen wij een Wii zodat we leuke dingen kunnen doen?
- Iets warmes tussen de middag vinden we heel lekker, of een keer zelf iets bakken!

SAM VEREIJKEN, 7 jaar

Sam Vereijken zit met haar hoofd door één arm ondersteund aan tafel. Ze is door een pedagogisch medewerker van Fides net lopend van de basisschool opgehaald en luistert naar de verhalen van de kinderen. Zo nu en dan neemt ze deel aan het gesprek. Voor haar even een rustig moment van de dag. Een kwartiertje later springt ze door de ruimte, rent door de gang en kletst met een vriendinnetje. Open is ze ook: in een één op één gesprek. Over de buitenschoolse opvang, haar broertje, haar verlanglijstje en het zwembad dat ze nog graag wil. Thuis, "maar op de bso zou dat ook wel fijn zijn".

Even 'Hallo' zeggen

"Ik ben op dezelfde dag jarig als Greetje (van den Berg, pedagogisch medewerker). Dat is leuk, want dan kunnen we allebei trakteren. Op de buitenschoolse opvang zitten ook mijn broertjes Jip (5) en Joes (4). Ik heb bruine ogen, Jip blauwe en Joes groene. Dat is wel gek hè. Het zijn wel euke broertjes, maar ze dagen mij ook wel uit. We zitten in hetzelfde gebouw van de buitenschoolse opvang, maar zij zitten beneden en ik boven. Soms ga ik even 'hallo' tegen ze zeggen. Dan zijn ze wel blij dat ze mij zien. Soms zijn ze ook niet leuk, dan willen ze ruzie maken en dan moet ik, in de auto, in het midden zitten."

Oma Ledje en oma Nellie

"'s Morgens brengt mama ons naar school, papa haalt ons op. We gaan drie dagen per week naar de buitenschoolse opvang Oma ledje of oma Nellie passen ook op ons. Ik vind knutselen het leukst. Met touwtjes maken we heel vaak armbandjes of kettingen. We knopen dan de draden aan elkaar vast of vlechten ze. De armbandjes mag je mee naar huis nemen. Die dag vind ik dat leuk, maar later doe ik er niet zoveel mee. Mama gooit ze dan in één keer weg als we moeten opruimen."

Stijn is grappig

"Op de buitenschoolse opvang zijn ze heel erg aardig. Ik help andere kinderen. Soms kietel ik ze en dan moeten ze lachen. Ik zit bij de oudere bso-kinderen. Dat is echt leuk. Puck en Jip en Fleur zijn mijn vriendinnetjes. We computeren en hebben ook een eigen podium. Met de grote kinderen gaan we ook vaak naar buiten. Ik kan goed op de rekstok. Maar het klimrek is ook leuk. En we basketballen ook. En Stijn vind ik ook leuk, hij is grappig, en heeft rood/bruine krullen. We doen vaak proefjes bij de bso: we blazen ballonnen op en maken er parachutes van met een mandje eronder aan touwtjes. Soms gaan we koek happen, of snoepjes. Dat is nog leuker, met snoepjes."

Dag

"Papa haalt altijd eerst mij op, maar dan ben ik nog aan het spelen. Ik stuur hem dan eerst naar beneden om mijn broertjes op te halen. Wat ik niet leuk vind is dat je, als je naar de bso gaat, niet zomaar met een vriendje kunt afspreken. Maar we hebben hier nooit ruzie met elkaar. Dat doe je niet op de bso. Wel thuis met mijn broertjes. De trampoline is niet alleen van hen. De trampoline is in de grond gegraven omdat mijn broertjes nog zo klein zijn. Eigenlijk moet hij wel weer gewoon op de grond, dan spring je veel hoger. Maar eerst moet papa het gras maaien. Dan komt er hopelijk een zwembad op, dat heb ik gevraagd voor mijn verjaardag. Nee, geen echt zwembad, maar van plastic. We hebben ook een kippenhok met kippen en een hond die een bult had. Opa is er mee naar de dierenarts geweest en daarna was hij dood. Ik weet niet hoe dat kan. Later ga ik een boek schrijven en dan schrijf ik alles op. Nu schrijf ik ook al in een dagboek. Daarin vertel ik dat jij een verhaaltje over mij schrijft. Nu ga ik terug. Dag!"

Tips van Sam

- Graag een (plastic) buitenzwembad als het mooi weer is.
- En een trampoline, want dat is ook gezond.
- Een dagboek waarin iedereen, als je dat wilt, een verhaaltje kan schrijven zodat je weer weet wat je gedaan hebt op de buitenschoolse opvang.
- Papa of mama moet eerst je kleine broertje(s) of zusje(s) ophalen bij de bso, want dan kun je als oudste kind het langst spelen.
- Vriendjes van school moeten ook bij de bso mogen spelen.

Fides Kinderopvang

Congres: Samenwerken levert meer!

Op woensdag 8 oktober 2008 organiseerde Fides Kinderopvang in De Eendracht te Gemert een congres met als thema 'Samenwerken levert meer'.

Op het congres zijn een viertal enthousiaste sprekers uitgenodigd met een brede kennis en een inspirerende visie op het fenomeen "Brede school".

Een brede school is meer dan de score van een goede Cito-toets - Peter Vereijken p 78

Het kind centraal in een wereld vol beweging - Bart van Kessel p 82

Samen bouwen aan brede scholen betekent samenwerken - Martin Post p 86

In de praktijk: een brede school binnen een dorpskern - Jane van der Heijden p 90

Een brede school is meer dan de score van een goede Cito-toets

Peter Vereijken

Al jaren adviseert Peter Vereijken schoolbesturen en gemeenten over 'Brede scholen en dagarrangementen'. Vereijken heeft zijn sporen in de kinderopvang verdiend. Zijn inzet, inlevingsvermogen en toegankelijkheid zorgen ervoor dat hij een graag gezien adviseur is. Vereijken introduceert begrippen, zijn bevoegdheid geeft hij door aan partners die een brede school willen opstarten. Maar ook laat hen inzien dat het opzetten van een brede school stapje voor stapje moet en vooral dat het mensenwerk is. Door de hele gemeenschap en alle partijen gedragen. Het doel van brede scholen én het aanbieden van dagarrangementen is om te komen tot een optimale ontwikkeling van kinderen gedurende alle dagen van de week én het ondersteunen van ouders. Daarbij durven we nu uit te spreken dat ook wij verantwoordelijk zijn voor de opvoeding. Enkele jaren geleden was het 'not done' dat te melden: opvoeden was een taak van de ouders. Maar samen doen we meer dan zorgen dat kinderen 'goed en veilig de dag doorkomen'. Met professionele en aardige mensen willen we graag dat de kinderen sociale volwassenen worden. Met de ambitie die bij hun past. Ouders en kinderen staan dus centraal. Door een wijziging in de wet zijn dagarrangementen een feit. Wij (scholen) moeten deze aanbieden, dat willen we ook. Graag zelfs. Zodat iedereen aan het werk kan. Letterlijk! Er ligt een grotere druk op ouders om meer te werken, de vergrijzing is ingetreden. Daarnaast is er een veranderende maatschappij die vrouwen de kans geeft om door te groeien. Wij willen kinderen zorg, ontwikkelingskansen en begeleiding bieden. Tot voor kort concentreerden we ons op kinderen tussen de vier en twaalf jaar. Een brede school wil meer: wij willen zorg bieden aan kinderen vanaf het eerste levensjaar. Ik ben ervan overtuigd dat er nog een stap komt: aansluitende arrangementen voor jongeren tot achttien jaar."

Dorpsgemeenten

In kleinere gemeenten merk je nog gemeenschapszin. Mensen zijn geen nummer: ze kennen elkaar, leven met elkaar. Juist in deze kernen, waar men graag wil, is er gevaar voor leegloop omdat er minder faciliteiten zijn dan gewenst. Er is geen geld, of, zo lijkt het soms, geen mogelijkheid om 'eigen' kinderen van 0-12 jaar samen te laten opgroeien. Juist voor deze gemeenten bieden brede scholen mogelijkheden. Een brede school is dus geen gebouw alleen, een brede school is een netwerk van samenwerking op vragen van ouders en kinderen. Een netwerk waar een beroep wordt gedaan op gemeenten om een kleinere gemeenschap leefbaar te maken, een locatie waar professionals samenwerken.

Verlanglijstje

Er is geen brede school hetzelfde. Elke brede school heeft haar eigen verlanglijstje. Zoals vaker bij verlanglijstjes krijg je niet alles in een keer. Maar als je krachten bundelt kun je meer wensen vervullen. Een brede school moet meer opleveren dan een goede score van de Cito-toets. Het moet de leefbaarheid in een buurt of gemeenschap behouden of zelfs bevorderen; de sociale beleving en de leefbaarheid zijn belangrijk. Bij elk gemeenschaps-huis, binnen elke gemeente zijn er mensen met een groot hart die hele gezinnen stimuleren en enthousiasmeren. Die mensen zoeken we, daar moeten en willen we mee samenwerken.

Dagarrangementen

Een dagarrangement is een arbeidsmarktinstrument. Een brede school kan enorm helpen om dat succesvol neer te kunnen zetten. Om het verlanglijstje te kunnen uitvoeren. Opvang voor kinderen van 7.30 uur 's morgens tot 18.30 uur 's avonds als daar vraag naar is. Soms moet je vraag creëren, soms moet een vraag groeien. Voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang moeten afgestemd zijn op het onderwijs dat wordt geboden. Er moet individuele aandacht voor elk kind zijn. Vrije tijd voor, tussen en na school is belangrijk. De aaneenschakeling van zorg, welzijn en vrije tijd is een vereiste. Binnen de multifunctionele accommodatie (MFA) waar ook de brede school vertegenwoordigd is, moet er plaats zijn voor zorg, cultuur en welzijn. Denkt u aan het verenigingsleven, de ouderenbond, sportclubs, bibliotheken. Netwerken is belangrijk. Netwerken en samenwerken. Pak het verlanglijstje erbij! Een dagarrangement wordt een wijkarrangement, een wijkarrangement kan een dorpsarrangement worden. Missie, doel, visie. En opnieuw.

Historie

Werden brede scholen in eerste instantie in probleemwijken neergezet, wij zien nu dat het, juist in kernen waar de gemeenschapszin al groot is, van belang is deze te houden. Bewoners voelen zich veilig, geborgen, groeien op in hun buurt. Jongeren slaan soms hun vleugels uit, maar komen vaak weer terug op het vertrouwde nest. Er is sociale controle, men leeft met elkaar en met plezier. Brede scholen krijgen ook de kans om zich te ontplooien omdat oude schoolgebouwen niet meer voldoen aan de eisen van de tijd. Alleen kostentechnisch denken is geen uitgangspunt voor de gezamenlijke bouw van een brede school. Wel de pedagogische uitgangspunten, de optie om een multifunctioneel pand leefbaar te maken. Niet alleen 40 weken per jaar, 25 uur per week (de basisschooltijden) maar 52 weken per jaar, 11 uur per dag, minimaal 5 dagen per week! Alle betrokkenen binnen een brede school zijn samen verantwoordelijk voor de aaneenschakeling van zorg, welzijn en vrije tijd voor de kinderen rondom het onderwijs. Voor de medewerkers betekent het meer dan 'alleen je taak' uitoefenen. Het betekent samenwerken, mee mogen beslissen, maar ook dingen kunnen loslaten. Het betekent meer collega's, verschillende mensen, verschillende inzichten, nieuwe ideeën en meer menskracht: teamwork! Onderwijs blijft

een belangrijke rol houden in het verhaal, het heet niet voor niets 'brede school'.

Legpuzzel

Een brede school is ook als een legpuzzel. Als er een stukje ontbreekt, dan is de puzzel eigenlijk niets meer waard. Een puzzel moet precies in elkaar passen. En als het u lukt een kleine puzzel te maken, dan kunt u de overstap maken naar een puzzel met meer stukjes. Elk stukje van de brede school-puzzel moet kloppen, de partijen moeten hun taken en verantwoordelijkheden kennen, wie vervult welke rol, samen treden we naar buiten.

1.200 brede scholen, de helft is niet tevreden

Daar schrikt u misschien van. Uit recent onderzoek blijkt dat de helft van de 1.200 scholen vindt dat ze niet geslaagd zijn in hun missie. 'Het gebouw is mooi, de samenwerking moeizaam. Een brede school is dus geen bedrijfsverzamelgebouw. Geen flat waar iedereen zijn eigen voordeel heeft. De overheid geeft richtlijnen aan, een gemeente moet een brede school dragen, de medewerkers en de bewoners moeten het samen doen. Met visie, met hart en ziel. En natuurlijk mag een ieder haar eigen identiteit behouden. Maar activiteiten moeten passen en betaalbaar, professioneel en haalbaar zijn.

De vragen

Partners moeten samenwerken met behoud van de eigen identiteit van elke partij, maar wel de mix van verschillende achtergronden, verschillende mensen met verschillende competenties. Je neemt niet elkaars taken over, maar stemt wel samen af en zoekt een multidisciplinaire samenwerking op. De neuzen moeten dezelfde kant op staan. Soms verlies je onderweg naar het doel een paar mensen, dat kan pijnlijk zijn. Maar als je voor elkaar kiest en gaat, dan heb je als brede school een breed netwerk. En dat is ook nog eens mooi voor uw persoonlijke ontwikkeling!

Concreet

- Juist in kleinere en hechte gemeenten bieden brede scholen mogelijkheden om gevaar voor leegloop van de dorpen te voorkomen: leefbaarheid.
- Elke brede school is uniek en heeft haar eigen verlanglijstje en invulling.
- Binnen het multifunctionele gebouw waar ook de brede school vertegenwoordigd is, moet er plaats zijn voor zorg, cultuur en welzijn.
- In eerste instantie werden brede scholen voornamelijk in probleemwijken neergezet. Nu sluit het brede school concept ook aan bij het integraal lokaal jeugdbeleid van de gemeente en is het gericht op alle kinderen en hun ouders.
- Niet de kostentechnische aspecten, maar de pedagogische uitgangspunten moeten de reden zijn voor het opzetten van een brede school.
- Met meerdere partijen samenwerken is niet altijd makkelijk.

Formuleer vooraf altijd duidelijke vragen en doelstellingen:

- Wie doet wat?
- Wie is waarvoor bevoegd?
- Wie is waarvoor verantwoordelijk?
- Wie is waarvoor aansprakelijk?
- Hoe gaan we het samen doen: wie heeft welke rol?

Het kind centraal in een wereld vol beweging

Bart van Kessel

Hij was onderwijzer en weet hoe het werkt op scholen. ‘Elk kind is een individu’, dat vond hij als leerkracht en nog steeds als adviseur. Een algemeen gedachtengoed, denkt u misschien. Maar in de praktijk kost het soms net iets meer moeite om werkelijk aan alle individuele belangen en behoeften tegemoet te kunnen komen. Van Kessel kan analytisch denken, grote problemen deelt hij op in kleinere stukjes, zodat ze makkelijker op te lossen zijn. Van Kessel is gedreven en soms cynisch. Om u te prikkelen. Goede succesfactoren!

“In elk proces maakt het individuele kind het verschil”, dat is de visie van Bart van Kessel. Er zijn nog steeds kinderen die in Nederland tussen de wal en het schip vallen. Door problemen thuis, door een beperking, doordat instanties niet kunnen of willen samenwerken. Ze heten Sophie, Joery, Kimberley of Anne. In Nederland hebben we beleid gemaakt om deze kinderen te helpen. Vandaag neem ik u mee met Anne. Haar naam staat in verschillende dossiers. Maar hoe krijgen we Anne op de juiste plek?

Wie is verantwoordelijk voor wat

Vanaf dat Anne naar de peuterspeelzaal gaat zetten we haar ontwikkelingen op papier. De peuterspeelzaalleidster brieft naar de basisschoolonderwijzeres, de ouders worden betrokken en iedereen weet waar Anne goed en minder goed in is. En als dat in de praktijk ook zo blijkt is niemand verrast, want dat stond toch al vast? In Nederland is het ook nog eens zo dat er zorgplicht is, we moeten voor onze kinderen zorgen. Ze zijn verplicht om naar school te gaan of, als ze ouder zijn, om te werken. Daar bestaat geen enkel misverstand over. Ook weer goed geregeld dus? In 2011 vervalt het woord ‘zorgplicht’ en werken de overkoepelende onderwijs- en jeugdzorgorganisaties samen om ‘passend onderwijs’ voor ieder kind te realiseren. In Den Haag bedenkt men deze plannen, autonomie met daaropvolgend deregulering. Dat betekent dat ook kinderen met gedragsproblemen en lichamelijke en verstandelijke beperkingen mee kunnen lopen in het reguliere onderwijs. Weliswaar met extra ondersteuning. Voor veel kinderen, met of zonder beperking, is die intergratie een goede zaak. Toch blijft de vraag: wie is verantwoordelijk voor wat? Waar begint het onderwijs en waar stopt het? Waar begint de hulp van anderen en waar eindigt die hulp? Waar begint de bijdrage van ouders en ook nu weer, waar stopt deze? Alle partijen moeten zich willen inzetten, iedereen moet weten waar hij/zij verantwoordelijk voor is én dat dus ook willen. Laat een kind niet wonen in Niemandsland waar de bureaucratie hoogtij viert. Pas daar voor op.

Teveel verschillende rapporten van verschillende zorgverleners is onoverzichtelijk

Binnen de hele onderwijskolom moeten we in de toekomst beter gaan samenwerken. Op peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, basisscholen en bij vervolgopleidingen. Zodat we inderdaad weten wat een kind kan en waar het waarschijnlijk extra zorg nodig heeft. Maar ook dat al deze partijen dit op een goede manier communiceren naar hulpverleners zoals bijvoorbeeld jeugdzorg. Inderdaad, één voorbeeld. Maar wist u dat er regio’s zijn waar zeventien verschillende onderwijskundige rapporten worden opgesteld. Al deze rapportenschrijvers zijn van goede wil, maar het wordt onoverzichtelijk.

Brede school

Binnen een brede school zijn er kansen voor kinderen met en zonder een beperking. En ik denk dat iedereen daar gelukkiger van kan worden. Mits goed geregeld. Kinderen leren van en over elkaar. Toch heeft iedere faciliteit zijn eigen takenpakket. Een bibliotheek in een brede school kan ondersteunend zijn voor het taal- en leesonderwijs. Maar de medewerkers moeten vooral niet vergeten dat het uitlenen van boeken aan jongeren en ouderen een hoofdtaak is. Weet dus wat je taken zijn, weet waar je ondersteunend in kunt zijn.”

Project gedragswerk

We gaan het nog hebben over Anne. Anne was daadwerkelijk een meisje dat tussen wal en schip verzeild raakte. Vijftien instanties probeerden Anne weer op de rails te krijgen. Vijftien instanties die telefonisch contact hadden of elkaars rapporten ontvingen. Bij Anne kregen we deze vijftien mensen om één tafel. Dat was nog niet eens zo makkelijk, want Anne woonde op een waddeneiland. Maar misschien heeft het wel zo mogen zijn dat het daarom gelukt is ze bij elkaar te krijgen. Al vlug bleek dat al deze vertegenwoordigers niet dezelfde werkwijze hadden. ‘De inhoud en de te volgen procedures’ kwamen nog wel boven tafel. Maar wie was waarvoor verantwoordelijk? Dat kwam niet duidelijk genoeg uit de verf. Het IPOG model is u misschien bekend: Inhoud, Procedures bij plannen zijn bekend, maar het gaat om de Omgang met elkaar en de Gevoelens.

O&G is de basis

‘Omgaan met elkaar en gevoelens’ (Omgaan en Gevoelens, O&G), dat bleek de basis. Al die vijftien hulpverleners hadden elkaar nog nooit in de ogen gekeken. O&G, dat is ook de basis die bij het realiseren van een brede school aanwezig moet zijn. Kun je van elkaar taken overnemen en efficiënt werken, blijf je betrokken bij zaken? Groepsdynamica is het volgende belangrijke punt: er wordt bewust of onbewust een rangorde bepaald. Op het moment dat iemand een ‘hogere’ functie bekleedt, krijgt hij meer aanzien en meer zeggenschap binnen ‘de club’. Dat is een feit. Spreek regels met elkaar af en kom ze na. Wees voorbereid als je met elkaar in gesprek gaat. Doe wat je belooft. Als dat allemaal is bepaald, dan kunnen we actie ondernemen en aan de slag gaan. Soms volgt er een vijfde stap, als er iemand vertrekt of bijkomt. De hele rangorde wordt opnieuw bepaald, zo gaat dat.

De praktijk

Stap 1: omgaan met elkaar en gevoelens:

Zoals al duidelijk is, was Anne eerst anoniem voor de begeleidende partijen. Niet iedereen wilde of kon een hele dag vrij maken om naar dat waddeneiland af te reizen. Pas toen elk individu, elke medewerker besepte dat hij een belangrijke schakel was in het proces om Anne zo vlug en efficiënt mogelijk weer naar school te krijgen, was er die prioriteit om te gaan.

Stap 2: De rangorde en groepsdynamica: weet wie waar verantwoordelijk voor is en daarvoor ook, in positieve en negatieve zin, op afgerekend kan worden. Zo gaat het ook bij het opzetten van een brede school: iedereen weet waar hij verantwoordelijk voor is en dat hij een belangrijke schakel kan zijn. Blijf niet praten, ken je takenpakket en voer dat uit. Eén ding blijft een hoofdzaak: stel reële doelen. Deskundigen hebben onderzocht dat 85% van de werkzaamheden voor leerkrachten, groepsleidsters en overige pedagogisch medewerkers routinematig zijn. Dat betekent dat we 15% van onze tijd over hebben om veranderingen door te voeren. Maar dan moet er niet iets onverwachts tussen komen.

Pyramide van Jaap

Ook reëel is de piramide van Jaap. In Nederland zeggen we: 100% van de kinderen moet naar school. Duidelijk. Voor 85% is dat geen probleem, over 13% van de kinderen maken we ons zorgen, van 2% van de kinderen liggen we wakker hoe we dat nu kunnen realiseren. Als we de piramide voor ogen hebben, dan zien we dat het brede gedeelte vaak zijn eigen identiteit heeft en behoudt: we zijn een katholieke school, we geven Dalton onderwijs. Hoe hoger we in de piramide komen, hoe meer zorg we voor die groep kinderen hebben, hoe vager de doelstellingen worden. Voor deze kinderen heb je meer energie nodig om passend onderwijs te kunnen bieden. En vergist u zich niet, het penthouse boven in de piramide blijft altijd verhuurd. Als het mis gaat in de top van de piramide, dan wordt dat breed uitgemeten. Vaak wordt vergeten dat heel veel kinderen wel goed begeleid worden en afdalen naar het onderste platform en zo goed mogelijk mee kunnen draaien in de algemene maatschappij. Op peuterspeelzalen constateren we steeds vaker in een vroeg stadium dat kinderen een achterstand dreigen op te lopen. Als alle partijen consequent samenwerken kunnen we proberen deze zo klein mogelijk te maken. Een heikel punt, zonder te generaliseren, blijkt het contact met de ouders. Hoe betrekken wij hen, hoe zullen zij reageren op uw veronderstellingen, hoe kunnen en willen zij meewerken. Ik heb daarvoor één advies: stel bij elke vergadering twee teamleden aan die denken en handelen als ouders. Het geeft andere (praktijk)inzichten. Redeneer daarbij ook nog eens dat je geen geld (budgetten) hebt. Het maakt je creatiever en je moet het doen met de mensen om je heen. Samenwerken is het sleutelwoord, dat blijkt al lang uit dit verhaal. Samenwerken, van elkaars werk op de hoogte zijn, directe doelen, taakstellingen en verantwoordelijkheden. Samen praten, in één ruimte: wat willen we samen, wat vragen we van elkaar, welke ruimte geven we elkaar, wat kunnen kinderen en ouders van ons verwachten.

Geld

Kortom: welke hulpvraag heeft Anne en hoe lossen we dat gezamenlijk op. Als we een hulpvraag van een leerkracht en ouder kennen, dan kunnen we er iets mee. Tot slot, hoe cynisch mijn verhaal ook lijkt: natuurlijk hebben we geld nodig. Mijn verzoek: stel dit geld aan het begin van het proces beschikbaar, dat staat haaks op het brainstormproces waar we het over gehad hebben. Maar redeneren dat je geen geld hebt, maakt je creatiever. Aan de andere kant: laat partijen investeren in zaken die ontwikkeld moeten worden en pomp niet alles in projecten die al draaien. Als de leden van een regioteam met z'n allen om tafel gaan zitten om te leren hoe ze het samen aan kunnen pakken, dan moeten ze door kunnen gaan. Het proces begint bij u samen.

Concreet

- Elk kind is een individu. Geef het kind een naam en een gezicht.
- Toch blijft de vraag: wie is verantwoordelijk voor wat. Waar begint het onderwijs en waar stopt het.
- Teveel verschillende rapporten van verschillende zorgverleners is onoverzichtelijk.
- Leer de gezichten achter de instanties die voor een kind werken ook daadwerkelijk kennen. Weet wie wat doet. Als je iemand kent, bel je makkelijker. Je kent elkaars taken en kunt elkaar ondersteunen.
- Stel reële doelen. Dat voorkomt teleurstellingen.
- Wijs binnen een teamvergadering twee deelnemers aan die 'denken en handelen' als ouder. Het geeft een andere, open blik en zorgt ervoor dat de oplossingen die u biedt daadwerkelijk gedragen worden.
- Zorg dat er budget is, maar handel of dat een probleem is. Het maakt u creatiever en houdt u scherp.

Samen bouwen aan brede scholen betekent samenwerken

Martin Post

Als senior medewerker Gemeente Gemert-Bakel (circa 28.000 inwoners, onderverdeeld in zeven kleinere dorpskernen) durft Martin Post zijn nek uit te steken voor nieuwe ontwikkelingen. Hij krijgt daarvoor de credits, maar draagt ook de lasten. Hij is verantwoordelijk voor welzijn met als taakgebieden onderwijs, jeugd- en jongerenwelzijn en brede scholen. Een concreet verhaal over 'hoe de lokale overheid het ontstaan van een brede school stimuleert en begeleidt.'

Zorg voor de plaatselijke jeugd

Samen bouwen aan brede scholen, samen, samenwerking. U zult deze woorden iedere keer weer in mijn presentatie tegenkomen. Als ambtenaren binnen de gemeente Gemert-Bakel werken wij intensief samen met kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en bibliotheek. Op onze agenda, in een ander interview leest u verlanglijst, staat dat wij samen een brede school willen realiseren door intensief samen te werken. Binnen onze gemeente hebben wij, al klinkt het misschien oneerbiedig, alle gewenste ontwikkelingen op één hoop gegooit: de educatieve ontwikkelingen die wij willen realiseren, het integraal jeugdbeleid maar ook de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) met als specifiek aandachtspunt de zorg voor onze plaatselijke jeugd. We zien dan dat veel van de diensten die wij willen verlenen betrekking hebben op de jeugd tussen de 0 en 23 jaar. We kiezen bewust ook voor de iets oudere jeugd: voor jongeren die ouder zijn dan 19 jaar, maar nog geen baan hebben, is begeleiding bij het zoeken naar die baan vaak ook gewenst. Aan deze hele leeftijdsgroep willen wij graag passend onderwijs bieden. Er is dan ook voortdurend overleg met de schoolbesturen binnen de gemeente om dit te realiseren.

Huisvesting, leer uit het verleden

Zoals u al hebt kunnen lezen bestaat onze gemeente uit zeven verschillende dorpskernen. In Gemert wonen bijna 14.000 inwoners, de andere kernen hebben een inwonersaantal dat tussen de 1.000 en 2.000 ligt. U begrijpt dat het hechte 'ons-kent-ons' kernen zijn. Er staat een brede school in Elsendorp waar de peuterspeelzaal, het dorps- c.q. gemeenschapshuis, een steunpunt voor de bibliotheek en een gymzaal zijn gevestigd. De mooie hal verbindt deze ruimtes met elkaar. In een ander nieuw gebouw in Milheeze zijn een peuterspeelzaal, basisschool, gymzaal en het gemeenschapshuis onder één dak gevestigd. Wij zijn hier blij mee, maar we hebben ook ingezien dat we de volgende keer zaken anders moeten aanpakken. De genoemde gebouwen zijn om praktische en financiële redenen gebouwd. Daar is niets mis mee. Wat we in de toekomst wel graag

anders willen zien is dat alle partijen de mogelijkheid hebben en aangrijpen om samen doelen te bepalen en samen te werken. Dat moet dan ook het uitgangspunt én het beginpunt zijn. We hebben hiervan geleerd, het gebouw moet de schil zijn van het wensen- en eisenpakket van de deelnemers. De deelnemende partijen moeten zich niet hoeven aan te passen aan (slechts) de mogelijkheden die de nieuwbouw kan bieden. Eerst inventariseren, dan een ontwerp voor het pand.

Ook de overige dorpskernen zijn toe aan een brede school. Voordat de eerste schop in de grond gaat hebben het schoolbestuur en de gemeente partners gezocht. Het wordt meer dan een huisvestingsverhaal; wat blijft is dat binnen de brede school basisonderwijs, peuterspeelzalen en kinderopvang belangrijke partners zijn binnen het concept. Ook binnen kleinere kernen. Het gebouw is ondergeschikt aan de samenwerking

Visie en ambitie gemeente

Rijksoverheid en provincies ondersteunen de vitalisering van dorpskernen en (dorpsontwikkelingsplannen) van harte. Zij willen graag dat deze kernen leefbaar blijven en dat jongeren niet wegtrekken. Doordat gelden (subsidies) beschikbaar worden gesteld, wordt er ook actief naar gekeken of wij als gemeente hier gebruik van kunnen maken. Het creëert een vraag en stimuleert de ontwikkelingen van multifunctionele accommodaties. De vraag die wij duidelijk, per dorpskern, stellen: welke partijen willen binnen zo'n accommodatie functioneren en wie willen en kunnen er daadwerkelijk samenwerken? Elke school is uniek, dat wordt bepaald door zijn omgeving. De bevolking is specifiek, de hulp en zorgvragen zijn anders. Al die verschillende mensen met verschillende belangen moeten willen samenwerken om er zelf ook beter uit te komen. Partijen die met elkaar letterlijk door één deur kunnen en willen vragen wij een convenant te ondertekenen. Hierin staat duidelijk de intentieverklaring. Als je deze goed formuleert weet iedereen waar hij aan toe is en wat men van elkaar mag verwachten. Dat geeft duidelijkheid en vertrouwen. Vertrouwen, geen valse verwachtingen. Als gemeente willen wij ook dat, voordat de bouw start, andere zaken binnen het convenant zijn opgesteld zoals wie exploiteert het pand, wie is verantwoordelijk voor de omzet, wie regelt er welke ruimtes beschikbaar zijn? Maar ook eenvoudige zaken als wie zorgt ervoor dat de voordeur 's morgens open gaat en 's avonds wordt afgesloten? Initiatiefnemers zijn vaak de genoemde schoolbesturen of dorpsraden. Maar als gemeente nemen wij ook regelmatig de uitdaging aan. We willen zo goed mogelijk voor onze jeugd zorgen binnen de eigen dorpskernen en dorpsgrenzen.

Grote(re) betrokkenheid inwoners

Binnen een kleinere dorpskern is de betrokkenheid van de bewoners vaak groot. Als gemeente willen wij in een gemeenschap participeren. We benaderen daarom jongeren en ouderen. Een multifunctioneel gebouw kan bijna dag en nacht activiteiten herbergen: 's avonds, in het weekend en in schoolvakanties. Deze participatie maakt dat wij als gemeente onze nek

durven uit te steken en meerdere brede scholen willen realiseren. In de gemeente Gemert-Bakel stellen we deze doelen. Door het invoeren van een elektronisch kinddossier weten we hoe het met onze kinderen gaat, we kunnen ze begeleiden. Een zorgcoördinator kan als daarom gevraagd wordt, extra ondersteuning bieden. Wij zijn ambitieus: vijf brede scholen in vijf dorpskernen in het jaar 2011! De moraal van dit verhaal: al deze brede scholen moeten tot stand komen omdat partijen willen samenwerken met verschillende partners. Wij willen complete dagarrangementen aan de kinderen kunnen bieden waarbij sport en cultuur een belangrijke rol spelen. Ook willen wij dat geen enkele jongere meer buiten de boot valt, we zorgen met en voor elkaar. Wij vormen een kleine en hechte gemeenschap. Daar zit onze kracht, die gebruiken wij. Met z'n allen.

Concreet

- Samenwerkende partners moeten ook inhoudelijk willen samenwerken.
- Welke (functionele) eisen stellen de samenwerkende partners aan een gebouw? Breng dat duidelijk in kaart. Na dat geïnventariseerd te hebben kan de architect een bouwtekening maken. Het gebouw is 'slechts' de schil om de activiteiten die er plaatsvinden.
- Hoe houdt de gemeente de regie?
- Er zijn landelijke en provinciale subsidies voor kleinere dorpskernen.
- Een hechte gemeenschap betekent vaak dat bewoners een extra steentje willen bijdragen.
- Zet leerlingen niet op transport, help ze binnen de gemeenschaps-grenzen als dat mogelijk is.
- Een multifunctioneel gebouw bestaat uit stenen, binnen wordt het een samenwerkingsverband.

In de praktijk: een brede school binnen een dorpskern

Jane van der Heijden

Je hebt kort met haar kennism gemaakt. Weken later spreek je haar weer. Meteen informeert ze naar iets wat in een eerste gesprek ter sprake kwam. Jane van der Heijden luistert naar mensen, onthoudt, denkt mee. Daarnaast, en dat maakt het extra mooi, is ze in staat grote lijnen neer te zetten, nieuwe ideeën verder te ontwikkelen. Ze stemt zaken af, evalueert en groeit verder. Een balans tussen menselijk zijn, mensen binden en met dezelfde mensen projecten neerzetten. Jane is directeur van de basisschool in Wintelre (1.925 inwoners, gemeente Eersel), gelegen in een agrarisch gebied. Ze zit al bijna dertig jaar in het onderwijs waarvan zes jaar als basisschooldirecteur. Drie jaren geleden maakte ze de overstap naar Wintelre. De eerste plannen voor de brede school waren net gepresenteerd.

“De charme van de nieuwe brede school is ook dat deze tegen onze huidige school wordt aangebouwd. We zitten in een drielaags langwerpige gebouw. Op de begane grond zijn de lokalen voor de groepen één tot en met vier gevestigd, op de eerste verdieping de groepen vijf tot en met acht. We zitten nu midden in de bouw, de contouren zijn zichtbaar, het opmetselen is begonnen. Met het team zijn we gaan kijken. Er wordt enthousiast gereageerd op de uitstraling van het pand met de rood/bruin/paars gevlamde steen. De plaatselijke aannemer bouwt het pand; ook dat past binnen de gemeenschapszin. Daarnaast kent hij het oude pand en geeft hij goede aanvullende adviezen. Vertrouwen in elkaar, samenwerken, een gezamenlijk belang en het elkaar gunnen. Daar begint het mee, al voordat de eerste schets op papier staat.”

Wel het brede school concept, nog geen pand. Dat kan!

“Een brede school is meer dan een nieuw pand. Ik durf te stellen dat je wel een brede school kunt realiseren zonder gebouw, maar niet omgekeerd. Je begint met overleg met de partijen in de eerste schil die met elkaar kunnen en willen samenwerken. Natuurlijk heeft een ieder een eigen belang maar als je met elkaar in gesprek gaat zie je veel overeenkomsten. ‘Iedereen moet zijn eigen identiteit kunnen behouden’, dat is voor ons een uitgangspunt. Een multifunctioneel gebouw betekent geven en nemen. Binnen deze hechte gemeenschap wil men dat ook. Het verbaast mij soms hoe breed dit uitgangspunt gedragen wordt. Dat is fijn.”

Sterk gemeenschapsleven

Net zoals in andere kleinere dorpskernen zijn er de afgelopen jaren in Wintelre veel voorzieningen verdwenen. Ondanks dat de basisvoorzieningen zoals supermarkt, bakker en bank nog wel in het dorp aanwezig zijn, voelen

de inwoners het als een gemis dat steeds meer andere voorzieningen verdwenen zijn. De gemeenschap is hecht, jongeren trekken voor een studie of baan weg, maar willen toch weer terugkomen. Er is een sterk gemeenschapsleven, mensen weten veel van elkaar, praten over elkaar, maar hebben ook veel voor elkaar over. Ze werken veel samen en er is een uitgebreid verenigingsleven. Ik was verrast door de bindende functie van het bestaande sterk verouderde gemeenschapshuis met oude parketvloer. Het wordt voor heel veel doeleinden gebruikt. Voor een schoolmusical, koersbal, (volks)dansen, gitaarlessen en internet- en typecursussen. Maar ook voor een schuimparty, tonpraoten, het Jeugdcarneval, het nieuwjaarsconcert van het fanfarekorps of voor een tafelvoetbaltoernooi. Op zaterdag is er disco en op maandag wordt er vergaderd! Ook daarom ben ik ervan overtuigd dat het nieuwe multifunctionele gebouw ‘niet een succes zou kunnen worden’, maar dat het een succes wordt!”

De vraag vanuit de samenleving

“De bevolking vergrijsd. ‘Breng ons dorp weer tot leven’, zeggen de bewoners. Zorg dat we faciliteiten krijgen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur en op het gebied van zorg. Onze basisschool telt 210 leerlingen en valt onder een stichting die zeventien scholen onder haar hoede heeft. De zogenaamde eerste schil van gebruikers bestaat uit basisschool, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang, het jongerenwerk en de stichting gemeenschapswerk. Zij hebben straks dagelijks met elkaar te maken en werken nu al intensief samen. De tweede schil wordt gevormd door de verenigingen, de wekelijkse prikpost is er en gelukkig is ook de diëtiste weer terug. Maar we missen het consultatiebureau en een medisch spreekuur. Dit stukje zorg willen de bewoners graag terug in de dorpskern. We willen zorginstellingen daarvoor enthousiast maken, we kunnen ruimtes tegen een voor alle partijen aanvaardbare huurprijs beschikbaar stellen. Uiteindelijk moet de exploitatie natuurlijk wel sluitend zijn.”

De samenwerking tussen peuterspeelzaal en basisschool

“Er is een intensieve samenwerking tussen peuterspeelzaal en basisschool. Daar is bewust voor gekozen, de doorstroming van de kinderen gaat gemakkelijker, peuters en kleuters trekken met elkaar op en kunnen, als daar behoefte aan is, met een jonger of juist ouder plaatsgenootje spelen. Er is een kindvolgsysteem. Zowel Peuterleidsters als leerkrachten hebben de cursus gevolgd. De VVE-cursus (Voor- en vroegschoolse educatie) is een must voor iedereen die met jongere kinderen werkt. Er is uitwisseling en afstemming van programma’s. Beide partijen ontvangen notulen van vergaderingen. Dat de peuterspeelzaal en basisschool al intensief en met plezier samenwerken is gunstig, de tussenschoolse opvang voor de kinderen is goed geregeld. Voor de naschoolse opvang moeten de kinderen nog naar een dorp verderop. Wanneer de nieuwe accommodatie klaar is hebben we ook buitenschoolse opvangmogelijkheden (BSO) binnen het gebouw. We hebben met de organisatie die kinderopvang en BSO verzorgt veel inhoudelijk overleg, zodat we na oplevering van het gebouw direct aan de slag kunnen.”

Vraag op maat

We werken op onze school vanuit het onderwijsconcept ‘Meervoudige Intelligentie’. Hierbij gaan we uit van talenten van kinderen en volwassenen. Elk mens is uniek. “De visie van onze basisschool wordt door alle partijen vanuit de eerste en tweede schil en zelfs door de gemeente onderschreven. Door de individuele talenten van kinderen goed in te zetten krijgen we de beste resultaten. Als een leerling motorisch heel goed is (beweegknop), maar rekenen moeilijker vindt, dan kunnen we hem of haar de sommen laten springen. Voor sommige kinderen is de vertrouwde manier van het ‘opdreunen’ van tafels de beste manier om ze te onthouden. Maar een kind dat graag zingt kan deze wellicht beter onthouden door ze ritmisch te herhalen (muzieknop). We werken sinds drie jaar volgens dit onderwijsconcept. We kijken inmiddels naar leerlingen, zien beter hun talenten, leggen daar de nadruk op en zorgen er zo voor dat ze beter in hun vel zitten en zich gewaardeerd voelen. De bedoeling is dat dit ook leidt tot betere leerresultaten.”

Kracht in plaats van macht!

“We denken eerst na over wat we willen, waar we naartoe willen, wat onze visie is en dat vertalen we naar het nieuwe multifunctionele gebouw. Als er wordt gevraagd naar de succesfactoren in Wintelre ben ik ervan overtuigd dat de gemeenschapszin de belangrijkste factor is. We doen het met zijn allen. Er is kracht in plaats van macht. Alle partijen zijn gelijk, iedereen heeft zijn eigen belang, maar er is gelijkwaardigheid en respect voor elkaar. Er is sturing en leiderschap op basis van kunnen. Willen samenwerken is het sleutelwoord. Het woord ‘willen’ moet daarvoor staan. Binnen deze gemeenschap bereiken we dat door mensen ruimte en verantwoordelijkheden te geven, er wordt naar elkaar geluisterd en er is inhoudelijke samenwerking. We proberen oplossingsgericht te werken. Er is altijd wel iemand die met een oplossing komt. Soms is het schipperen, slikken en soms inleveren. Omdat het gebouw een beperkt aantal vierkante meters heeft bijvoorbeeld. Geven en nemen, dat is niet altijd makkelijk, maar het werkt wel.”

Coördinatoren aanstellen

“Een valkuil voor ons is dat we veel en goed overleg hebben binnen de eerste schil, maar we moeten in de gaten houden dat we ook met de overige partijen blijven overleggen en niet ons plan al getrokken hebben. Daarom hebben we een coördinatieteam aangesteld dat regelmatig overlegt met partners uit de tweede schil. Openheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn belangrijk. Aanvankelijk was het lastig dat de daadwerkelijke bouw van het pand nog niet concreet was.”

Blijven ondernemen

“De partners stemmen samen af wat de mogelijkheden zijn. Een voorbeeld is dat de bibliotheekbus is verdwenen. We zijn op zoek gegaan naar alternatieven en hebben gekozen voor een uitleenpunt van boeken in een centrum waar ouderen wonen. Zo komen ouderen en jongeren met elkaar in

contact. De muziekschool en de fanfare hadden elkaar al gevonden en werken nu nog meer samen. Ze gaan gezamenlijk muzieklés op school geven. De kerktoren van Wintelre bestaat binnenkort 150 jaar. Voor de gemeenschap een reden om een mooi feest in Dickensstijl te organiseren. De school sluit aan bij het programma van stichting Dorpsfeesten. Iedereen is enthousiast, van toneelvereniging tot oudercommissie van de basisschool. Mensen zijn zo enthousiast dat we komend jaar op meerdere terreinen plannen en coördineren. We krijgen straks een culturele zaal met podium en sportzaal, vergaderruimtes en een speelplaats. Naast de genoemde peuterspeelzaal en basisschool natuurlijk. In 2010 moet alles gerealiseerd zijn. In Wintelre is het goed wonen en leven. Dat durf ik u te verzekeren!”

Concreet

- Organiseer in een vroeg stadium de “ontmoeting”.
- Benoem een (onafhankelijke) voorzitter die de volgende bijeenkomsten leidt.
- Verken waar elke toekomstige partner voor staat en wat de wensen met betrekking tot de nieuwbouw zijn.
- Inventariseer wat de beelden zijn bij samenwerking, waar zit je al op een lijn. Wat lijken knelpunten te worden? Neem de tijd om elkaar te leren kennen en elkaars visie en standpunten te begrijpen.
- Kom vervolgens tot een gezamenlijke pedagogische en onderwijskundige visie.
- Benoem een coördinatieteam dat als taak heeft een inventarisatie te maken van toekomstige partners om vervolgens de samenwerking op gang te brengen.
- Werk vanuit gezamenlijkheid en gezamenlijk belang en denk in oplossingen in plaats van belemmeringen!
- Leg taken en bevoegdheden vast.
- Intensiveer de samenwerking daar waar nodig is. Partners moeten elkaar kennen.
- Een kleinere gemeenschap is hecht en zet graag gezamenlijk ergens de schouders onder. Waardeer en stimuleer dat.
- Het aantal (muziek)verenigingen en (sport)clubs is, binnen een kleine gemeente, vaak erg groot. Eén multifunctioneel gebouw kan aan veel partijen onderdak bieden.
- Wordt er een lift geplaatst, zorg dan dat deze zo centraal mogelijk in het pand staat.

T

I

A

S

TIPS

1. Flatscreen

Ziet u het ook vaak bij hotels en grote bedrijven: een flatscreen tv in de ontvangstruimte waar bezoekers doorverwezen worden naar vergaderzalen of welkom worden geheten? Een flatscreen in de centrale hal van een brede school wordt vaak ook als positief ervaren. Helemaal als 's morgens vroeg de allerkleinsten worden onthaald met K3 muziek. Dan wil je wel naar je peuterspeelzaal, kinderdagverblijf- of basisschoollokaal huppelen (Tenzij je zes jaar of ouder bent, dan is het niet meer stoer). Op het scherm wordt ook vermeld wie er die dag jarig is. Daarnaast de 'mededelingendienst'. Een perfect voorbeeld van een hartelijk én informatief welkom! Belangrijk is dat één persoon verantwoordelijk is voor (dagelijkse) invoer van nieuwe gegevens.

2. Inrichting Speelplaats, werkgroep oprichten

De inrichting van de buitenterreinen vergt veel kennis van 'wat kinderen nu graag willen', 'welke speeltoestellen uitdagen', 'welke leeftijdsgroep wat wil ondernemen', 'de ruimte die de diverse speeltoestellen innemen', 'veiligheids-eisen en onderhoudscontracten'. Richt een werkgroep op, met afgevaardigden van alle belanghebbenden in de brede school. Hulp/adviezen van een professionele instantie/leverancier is bijna een must.

3. 25 sleutels in de aanbidding

Eén brede school, tientallen verenigingen die hier gebruik van maken, leraren die naar binnen moeten, vergaderingen die er plaatsvinden. Dat betekent al snel dat er tientallen sleutels in omloop zijn. Niet erg: het vereist een goede administratie, een alarmsysteem en vertrouwen. En wie vertrouwen geeft krijgt dat, zeker bij dit soort zaken, vaak terug.

4. Hitkrant, Donald Duck of Jetix

Zelfs de kinderen die het liefst dag en nacht buiten spelen willen zich tijdens de naschoolse opvang wel eens terugtrekken met een lekker tijdschrift. Maar wat wordt het: een strip, de Kijk of de Tina? Bij een aantal Fides buitenschoolse opvanglocaties zijn er twee abonnementen. Zowel de jongens als meisjes mogen stemmen op wat zij het leukste week- of maandblad vinden. De meeste stemmen gelden. Meestal is er een halfjaar- of een jaarabonnement. De hele slimme pedagogisch medewerkers struinen de website voor de hoogste korting af of kiezen voor een welkomstcadeau. Als de bladen stukgelezen zijn krijgen ze een tweede leven: als magazine waar in geknipt mag worden. Sommige popgroepen verdienen een plekje op het prikbord.

5. Praktisch opbergen

Zoveel kinderen, zoveel knuffels, spenen, flessen, pyjama's, boekjes en wat al niet meer. De oplossing: elk kind heeft een eigen plastic bakje met aan de voorkant een foto met naam geplakt. Aan de achterkant zit klittenband.

Het bakje kan zo aan de muur worden bevestigd. Dat gebeurt dus ook op de dagen dat de kinderen er zijn. De ene dag vindt je de opbergbox bij het kinderdagverblijf, de andere dag hangt deze bij de peuterspeelzaal aan de muur. Soms blijven de bakjes in de centrale opbergkast staan. Efficiënt, iedereen weet 'wie er vandaag is', namen worden geoefend (spieken mag) en ruimtebesparend!

6. Stoplicht

Plaats een stoplicht in de klas. Rood betekent: niemand storen, ook de leerkracht is even niet aanspreekbaar. Oranje: vraag gerust zachtjes hulp aan een klasgenoot. Hij/zij kan iets gemakkelijk uitleggen. Groen: de leerkracht is gemakkelijk benaderbaar. Kom maar op met je vragen! Het stoplicht lijkt in eerste instantie streng, maar blijkt in de praktijk de zelfstandigheid van een leerling en de samenwerking onderling te versterken.

7. Twee loonstroken, één onderwijsassistent

In totaal staat ze vier dagen op de loonlijst: de onderwijsassistent van basisschool Het Klokhuis. Een gedeelte daarvan betaalt de basisschool, het overige gedeelte financiert Fides. Deze onderwijsassistent kent de kinderen uit de groepen en heeft daar, als ze op de buitenschoolse opvang werkt, veel profijt van. Het mooie van een brede school: in de toekomst zal deze onderwijsassistent één loonstrook ontvangen, omdat het zo geregeld is dat een brede school één budget heeft voor dergelijke functies!

8. Vertrouwenspersoon

Eventueel kan er een vertrouwenspersoon worden aangesteld. Kleinere en grotere kinderen kunnen er terecht. Anoniem als ze dat willen, dus het telefoonnummer moet bij iedereen bekend zijn. De vertrouwenspersoon kan omgaan met privé-situaties van de kinderen. Ouder(s) kunnen contact met hem/haar opnemen. 'Pesten', 'verdriet', 'moeite met de leerkracht', 'cultuurverschillen', de kinderen kunnen hun problemen kwijt. Maak het niet te zwaar, zodat de drempel te hoog wordt! De vertrouwenspersoon staat niet boven de samenwerkende organisaties, maar weet wat het gezamenlijk pedagogisch beleid is, hoe een ieder met respect met elkaar omgaat, waarborgt de waarden en normen van alle partijen. Hij/zij verbindt ouder, kind, vriendjes en vriendinnen, leerkrachten, pedagogische medewerkers. Hij /zij trekt geen partij, maar is een bindende factor voor nog meer 'leefplezier' binnen een brede school!

9. Veiligheid, normen en waarden

Binnen de brede school moet je je veilig voelen. Ook daarom zijn er regels waaraan iedereen zich houdt. Op het gebied van fatsoensnormen, veiligheidsmaatregelen, hygiëne en (school)tijden. Je moet jezelf kunnen en durven zijn. Elke deelnemer moet handelen vanuit een, door een ieder gedragen, pedagogische visie. Omdat het vanzelfsprekend en ongedwongen is en iedereen zich er gelukkig bij voelt. Tijden veranderen, dus houdt de pedagogische visie actueel!

Basisschool

Stand alone onderwijsgebouw voor kinderen tussen de vier en twaalf jaar.

Brede school

Een netwerk van partners, die in onderlinge afstemming en samenwerking de kansen van kinderen en hun ouders willen vergroten. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Een ander doel kan zijn een doorlopende en op elkaar aansluitende opvang te bieden. Onderwijs is in elk geval een participant. Kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn. De domeinen opvang en vrije tijd spelen een steeds belangrijker rol voor een toenemend aantal kinderen tussen de nul en twaalf jaar. De samenwerking moet gericht zijn op het organiseren van arrangementen met leer-, ontspannings- en ontwikkelingsmogelijkheden, zowel voor kinderen tussen nul en twaalf jaar als voor hun ouders, op basis van de pedagogische visie. Een brede school is een antwoord op vragen van kinderen en ouders in gemeente, dorp, kern of wijk. De doelen en het profiel kunnen wel eens van elkaar verschillen. Brede scholen zijn ontstaan vanuit het bestrijden van onderwijsachterstanden maar worden ook opgezet in (kleinere) kernen en gemeenten om sociale cohesie, zorg en leefbaarheid te waarborgen. Uit deze samenwerking zullen nieuwe vormen van ontwikkeling, ontplooiing en vrijetijdsbesteding ontstaan die inspelen op de behoeften van kinderen en ouders.

Brede scholen, aantallen 2009

De brede school komt tot nu toe vooral voor in het basisonderwijs, maar het voortgezet onderwijs is begonnen aan een inhaalslag. Er zijn ongeveer 1.000 brede scholen in het primair onderwijs en het aantal groeit harder dan ooit. De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen waarin staat dat wordt gestreefd naar 1.600 brede scholen aan het einde van de huidige kabinetsperiode. In het voortgezet onderwijs zijn er 350 brede scholen.

Brede school, verschijningsvormen

Brede scholen kennen veel verschijningsvormen en streven verschillende doelen na. Voor de ene brede school staat verbeteren van de leefbaarheid in de wijk centraal en voor een andere brede school is realiseren van buitenschoolse opvang het belangrijkste doel. De belangrijkste kenmerken van de brede school zijn multidisciplinaire samenwerking en samenhang tussen de voorzieningen voor kinderen en ouders in de wijk.

Brede school, zes profielen**1 Het onderwijsprofiel**

Het scheppen van gelijke onderwijskansen en het voorkomen en bestrijden van achterstand.

2 Het verrijdingsprofiel

Ontwikkeling van kinderen op sociaal, cultureel en sportief gebied staat centraal. Activiteiten worden aangeboden door buitenschoolse instellingen

zoals muziekschool en sportvereniging.

3 Het zorgprofiel

Verbreding van de zorg voor kinderen door bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning aan ouders.

4 Het opvangprofiel

Inhaken op de behoefte van werkende en studerende ouders aan opvang voor hun kinderen, ook buiten reguliere schooltijden.

5 Het wijk- en buurtprofiel

Doel is de sociale samenhang in de wijk te bevorderen. De school is een basisvoorziening in de wijk die zeven dagen per week een aanbod creëert voor kinderen, ouders en buurtbewoners.

6 Het accommodatieprofiel

Het bijeenbrengen van functies in een multifunctionele accommodatie. Verschillende organisaties zoals scholen, zorginstellingen, muziekschool en bibliotheek worden onder één dak gehuisvest.

BSO (Buitenschoolse opvang)

Buitenschoolse opvang wordt veelal gebruikt als verzamelnaam voor alle vormen van opvang voor kinderen vanaf 4 jaar: de voorschoolse, de tussenschoolse én de naschoolse opvang. Buitenschoolse opvang (BSO) is de opvang van kinderen vanaf vier jaar tot het einde van hun basisschooltijd. Er is opvang op de uren overdag dat de kinderen niet op school zitten en/of tijdens vakanties. De openingstijden variëren per organisatie, maar zijn meestal afgestemd op normale werktijden. De buitenschoolse opvang doet van alles om ervoor te zorgen dat kinderen hun vrije tijd op een leuke manier doorbrengen, denk aan uitstapjes of speciale activiteiten. Er is altijd begeleiding aanwezig. Normen en waarden worden meegegeven.

Buitenschoolse opvang, kengetallen

Het aantal kinderen dat gebruik maakt van de formele opvang voor en na school groeit sterk. De overheid gaat er van uit dat in 2010 alle kinderen van 0 tot 4 jaar door de formele kinderopvang gemiddeld 2 à 3 dagen opgevangen worden. Het percentage van de kinderen van 4 - 12 jaar zal van de huidige 10% uitgroeien tot 35 à 50%.

CJG: Centrum voor jeugd en gezin

Het CJG geeft antwoord, aan kinderen, jongeren, (toekomstige) ouders en verzorgers, iedereen die werkt met kinderen, jongeren of ouders/verzorgers, op alle vragen over opgroeien en opvoeden. Iedereen met vragen over eten en groei, verlegenheid of agressie, drugs of drukke kinderen, seksualiteit of zwangerschap, over echtscheiding of puberteit kan bij het CJG binnenlopen.

Dagarrangement

Een sluitend dagarrangement in een combinatie van opvang, onderwijs en vrije tijd is, volgens de Wet Primair Onderwijs, 2.860 uur per jaar (52 weken - 5 dagen per week - 11 uur per dag). Het is een arbeidsmarktinstrument.

In de toekomst gaan onderwijs, opvang en vrije tijd steeds meer in elkaar overlopen. Op elkaar aansluiten is het minste dat moet gebeuren. De grenzen tussen binnen en buiten school vervagen. Ook het verschil tussen binnen- en buitenschools leren verdwijnt langzaam maar zeker. Kinderen zullen altijd leren, zich ontwikkelen en groeien. Ouders zullen hun opvoedende taken steeds meer delen. Professionals ondersteunen ouders niet alleen in het onderwijs, maar ook tijdens de vroeg- en voorschoolse opvang, de tussenschoolse opvang, de naschoolse opvang en tijdens activiteiten in de vrije tijd.

Fides Kinderopvang

Fides Kinderopvang is een HKZ-gecertificeerde (maatschappelijke) onderneming met vestigingen in de gemeenten Gemert-Bakel, Laarbeek en Boekel. Binnen haar werkgebied organiseert Fides Kinderopvang activiteiten in de vijf woonkernen: Gemert, Bakel, Boekel, Beek en Donk en Aarle-Rixtel. Fides Kinderopvang organiseert professionele dagopvang, buitenschoolse opvang, tussenschoolse opvang en gastouderopvang. Wij zijn een moderne, resultaatgerichte onderneming met een duidelijke maatschappelijke rol in onze regio. Het spelenderwijs stimuleren van de ontwikkeling van het kind staat centraal. Elk kind wordt als individu benaderd. Wij bieden sociale en emotionele veiligheid en geborgenheid. De ontwikkeling van sociale en persoonlijke competenties van kinderen staan hoog in het vaandel. Daarnaast bieden wij een consequent en consistent patroon van waarden en normen.

Kinderdagverblijf (soms nog ‘crèche’ genoemd)

Opvang in een kinderdagverblijf, ook wel een crèche genoemd, is bedoeld voor kinderen van 6 à 8 weken tot 4 jaar. De meeste kinderdagverblijven zijn open van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 18.00 uur. In kinderdagverblijven worden de kinderen in groepen opgevangen.

De groepssamenstelling kan variëren van kinderen met vrijwel dezelfde leeftijd (horizontale groep) tot groepen met kinderen van 0 tot 4 jaar (verticale groep). De tijd dat het kind wordt opgevangen wordt meestal aangegeven in ‘dagdelen’. Een dagdeel is een ochtend of een middag van 5 uren. Veel kinderdagverblijven hanteren een minimum aantal dagdelen in verband met hun pedagogische beleid.

Kinderdagverblijf, vormen van opvang

Hele dagopvang: kinderen worden op vaste dagen in de week opgevangen, voor de hele dag, binnen de reguliere openingstijden van het kinderdagverblijf.

Halve dagopvang: kinderen worden een ochtend of middag opgevangen.

Verlengde dagopvang: kinderdagverblijven bieden steeds vaker vervroegde en verlengde openingstijden aan.

Flexibele opvang: de mogelijkheid om een vast aantal dagdelen per week flexibel in te vullen. Zo kan je kind bijvoorbeeld de ene week van maandag tot en met woensdag, en de andere week van woensdag tot en met vrijdag worden opgevangen.

Kinderen met extra zorg: Met het grootste gedeelte van de kinderen gaat het goed. Zo’n 10% heeft extra hulp, extra zorg nodig.

Locatie

Voorzieningen/activiteiten die op schoolniveau of accommodatieniveau worden aangeboden.

Maatschappelijke omstandigheden: ontgroening en vergrijzing

De overheid wordt geconfronteerd met ontgroening (steeds minder geboortes), met vergrijzing (groeidend aantal ouderen) en een druk op de economie. De druk op jonge gezinnen met kinderen om met zijn tweeën te (blijven) werken neemt toe. Om de gevolgen van de vergrijzing op te vangen zal de arbeidsparticipatie toenemen. Jonge ouders, en vooral moeders, zullen meer moeten werken. Ook van ouderen wordt verlangd dat ze langer doorwerken. Er zijn ook nog andere maatschappelijke gevolgen: er is minder sociale cohesie en een afnemend gevoel van (sociale) veiligheid. De overheid zal zowel op landelijk als op lokaal niveau gericht beleid moeten voeren om de gevolgen van de vergrijzing te beperken.

MFA (Multifunctionele Accommodatie)

Het gebouw (accommodatie) waarin verschillende partners de voorzieningen delen.

Een MFA is de materialisatie van de netwerkorganisatie Brede School. Samen in één gebouw maakt samenwerken eenvoudiger en geeft kinderen meer mogelijkheden en kansen, door modern en goed onderwijs, passende opvang in het kader van een sluitend dagarrangement en professionele vrijetijdsbesteding. Door ruimte en voorzieningen te delen is er meer mogelijk, dalen de gebruikerskosten en kan voor hetzelfde geld meer gerealiseerd worden. Gebruikers: ‘nul tot honderdjarigen’.

Ministerie van OCW

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie ook de informatieve site (www.minocw.nl) waarop onder andere schoolvakanties, nationale feestdagen, richtlijnen voor het onderwijs in het aantal verplichte onderwijsuren in het primaire onderwijs en voortgezet onderwijs staan vermeld.

Naschoolse opvang

Opvang na schooltijden aan het einde van de ochtend/na 15.00 uur.

Onderwijsuren

Het onderwijs is 940 uur per jaar, verspreid over veertig schoolweken. Alle kinderen tussen de 4 en 12 jaar gaan naar school.

Passend onderwijs

Het aanbieden van een thuisnabij onderwijszorgpakket dat zo optimaal mogelijk is afgestemd op de behoeftes en competenties van ieder kind.

Pedagogisch medewerkers

Professionele volwassenen die met kinderen werken en ze begeleiden bij opvoeding en persoonlijke ontwikkeling. Zij die ook nog deskundig zijn in

leren, weten op welke wijze kinderen leren en hoe daar op de beste manier op kan worden ingespeeld. Zij zijn het ook die niet alleen consequent en consistent het patroon van waarden en normen aanbieden, maar ook op de naleving ervan toezien: goed burgerschap.

Persoonsgebonden Budget

Een PGB is er voor mensen die thuis wonen en die voor langere tijd hulp of begeleiding nodig hebben vanwege psychische problemen, een handicap, ziekte of ouderdom. Zij kunnen zelf de zorg (laten) regelen die zij nodig hebben. Daarbij is men niet afhankelijk van traditionele zorgaanbieders. Het budget wordt gebruikt voor extra ondersteuning in de vorm van begeleiding en aandacht van een professionele instelling of hulpverlener, maar ook van iemand in de naaste omgeving.

Peuterspeelzaal

En wijkgerichte voorziening waar kinderen van twee tot vier jaar enkele dagdelen per week komen en die als eerste doel heeft ontspanning, ontmoeting en ontwikkeling. Het peuterspeelzaalwerk is nadrukkelijk geen vorm van dagopvang. Peuterspeelzalen vervullen een belangrijke rol in de ontwikkeling van jonge kinderen. De ontwikkeling van de taal en het tellen staan hoog in het vaandel. Vijftig tot zeventig procent van alle Nederlandse peuters (2- en 4-jarigen) gaat naar een peuterspeelzaal. Een kind moet de peuterspeelzaal doorgaans verlaten als het vier wordt. Kinderen mogen vanaf 4 jaar naar de basisschool.

PO (Primair onderwijs)

In het primair onderwijs moeten leerlingen minimaal 3.520 uren onderwijs in de eerste vier jaar en minimaal 3.760 uren onderwijs in de laatste vier jaren krijgen. De overige uren kan de school de leerlingen vrij (vakantie) geven.

Rugzakje

Populaire benaming voor de regeling voor leerlinggebonden financiering, die door het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is ingesteld. Het uitgangspunt is dat veel ouders hun kind met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperking of een psychische stoornis met gedrags- en of opvoedingsproblemen niet naar het speciaal onderwijs hoeven door te verwijzen als er op reguliere scholen aanvullende hulp kan worden geboden. Als ouders krijg je het geld niet in handen, maar de financiering wordt meestal gebruikt om het kind een aantal uren extra begeleiding op school te geven door het inzetten van een ambulante begeleider of een klassenassistent en eventueel hulpmiddelen. Aanvragen moeten worden gedaan bij het Regionaal Expertisecentrum (REC).

SBO (speciale school voor basisonderwijs)

Speciale school voor basisonderwijs. Scholen voor SBO vallen onder de Wet op het Primair Onderwijs. Sinds 1998 zijn er geen scholen meer voor moeilijk lerende kinderen (MLK), scholen voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijk-

heden (LOM) en afdelingen voor in hun ontwikkeling bedreigde kleuters (IOBK). Deze leerlingen gaan nu naar scholen voor speciaal basisonderwijs (SBO).

SMART

Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden. (De gespecificeerde eisen die aan een doel / of bij een subsidieaanvraag bij het Agentschap van Sociale Zaken en werkgelegenheid kunnen worden gesteld). Specifiek (wat gaat u doen en hoe?). Meetbaar (hoe kunt u het kwantificeren, denk aan prijs en aantallen?). Acceptabel (is er in- en extern voldoende draagvlak?). Realistisch (zijn de activiteiten en resultaten reëel, is er voldoende menskracht en zijn er voldoende middelen?) Tijdgebonden (kunnen de resultaten binnen het aangegeven tijdspad tot stand komen?).

SO

Speciaal onderwijs.

Thuis

De primaire leefomgeving van kind en ouder.

Tussenschoolse opvang

Opvang tussen de middag (op basisscholen). Op bijna iedere basisschool in Nederland blijven kinderen over. Tijdens het overblijven eten de kinderen hun meegebrachte eten op en spelen daarna (buiten). Ze worden hierin begeleid door vrijwillige overblijfkrachten, coördinatoren en steeds vaker door professionele overblijfkrachten of leerkrachten. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor overblijven of tussenschoolse opvang. Samen met de ouders bepaalt de school hoe dit wordt georganiseerd. Het ministerie van OCW draagt in financiële zin bij aan de organisatie van tussenschoolse opvang en de scholing van overblijfkrachten.

Voorschoolse opvang

Voorschoolse opvang is opvang voor aanvang van de basisschool en is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 4-13 jaar. Ouder(s) brengen hun kind naar de locatie waar de voorschoolse opvang wordt verzorgd. Uw kind wordt op verzoek naar zijn/haar school/klas gebracht. De kinderen kunnen meestal vanaf 7.30 uur worden gebracht. De opvang is tot de start van de (basisschool)tijd, over het algemeen tot 8.30 uur. Voorschoolse opvang wordt aangeboden in reguliere schoolweken.

VO: Voortgezet Onderwijs (vakantiedagen)

In het voortgezet onderwijs is het maximum aantal vakantiedagen per schooljaar vastgesteld op 60. De school stelt de vakantiedagen vast. Ouders en leerlingen zijn verplicht zich hieraan te houden.

VSO

Voortgezet Speciaal Onderwijs.

VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie)

Onderwijs bestemd voor jonge kinderen met een (taal)achterstand. Via speciale onderwijsprogramma's worden deze kinderen bijgeschoold, om een slechte start op de basisschool te voorkomen. De voorschoolse en vroegschoolse educatie begint op de peuterschool of de kinderopvang en loopt door tot in de eerste groepen van de basisschool. Er zijn verschillende programma's voor voor- en vroegschoolse educatie.

Wet Kinderopvang

De Wet Kinderopvang gaat uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, overheid en werkgevers. Het ministerie van OCW is verantwoordelijk voor het kinderopvangbeleid. De overheid regelt sinds 2007 de werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Ouders kunnen een kinderopvangtoeslag ontvangen. Het gaat om werkende ouders en ouders die een studie of traject volgen om aan het werk te gaan en die gebruik maken van formele kinderopvang. Sinds het schooljaar 2007-2008 zijn scholen verplicht om de aansluiting met de buitenschoolse opvang te organiseren als ouders daar om vragen.

Ongeveer 40% van de kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar maakt gebruik van formele kinderopvang. Ongeveer 12% van de kinderen in de (basis)schoolgaande leeftijd maakt gebruik van buitenschoolse opvang. Er zijn in Nederland ongeveer 1.571 kinderopvangorganisaties met in totaal circa 6.381 opvanglocaties, waarvan 3.359 dagopvang en 3.022 buitenschoolse opvang. Iedereen die werkt, of een studie of traject volgt om aan het werk te gaan en dat combineert met de zorg voor kinderen, kan aanspraak maken op een kinderopvangtoeslag.

Bron: Ministerie van OCW, juli 2009

Checklisten

Checklist beheer en exploitatie van brede scholen

In deze brochure heeft u allerlei informatie gekregen over eigendom, beheer en exploitatie van brede scholen en/of multifunctionele accommodaties.

Met de checklist op de achterflap van deze brochure kunt u overzichtelijk in beeld brengen welke keuzes voor eigendom, beheer en exploitatie er in uw gemeente/op uw brede school zijn gemaakt, en in hoeverre die keuzes echt al zijn doorgevoerd: hoe ver is men als het gaat om beheer en exploitatie van de brede school/mfa, en waar liggen de verbeterpunten? Op grond van de uitkomsten van de checklist kunt u vervolgens bepalen op welke onderdelen nog keuzes moeten worden gemaakt, waar actie of bijstelling gewenst is, en of er eventueel extra informatie nodig is om een duidelijk beeld te krijgen van de stand van zaken.

De checklist bevat vijf thema's, die zijn onderverdeeld in keuzemogelijkheden en actielijstjes. Bij de keuzemogelijkheden kunt u in de linkerkolom met een kruisje aangeven welke keuze u gemaakt heeft. Als er nergens een kruisje staat, heeft u dus nog geen keuze gemaakt. In de rechterkolommen van de lijst kan met een kruisje worden aangegeven in hoeverre de brede school/mfa de punten van het actielijstje al heeft gerealiseerd. De gebruikte symbolen hebben de volgende betekenis:

++ duidelijk wel:

de brede school/mfa heeft het actiepunt volledig afgerond

+ voldoende:

de brede school/mfa heeft het actiepunt bijna afgerond

- onvoldoende:

de brede school/mfa is begonnen met het actiepunt, maar heeft het nog (lang) niet afgerond

-- duidelijk niet:

de brede school/mfa is nog niet begonnen met het actiepunt

Bij elk actielijstje is ruimte vrij gelaten om uw eigen specifieke actiepunten toe te voegen.

Checklist beheer en exploitatie van brede scholen

1. Algemeen	++	+	-	--
Actielijst algemeen				
a. Afspraken over de mfa, eigendom, beheer en exploitatie zijn gebaseerd op een gezamenlijke inhoudelijke visie op de brede school.				
b. De gemeenten en alle betrokken instellingen zijn goed geïnformeerd over de mfa.				
c. Er is sprake van draagvlak voor de mfa bij gemeente en alle betrokken instellingen.				
d. Er is één instelling aangewezen die de regie voert over de brede school/mfa.				
e. De afspraken over eigendom, beheer en exploitatie worden meegenomen in het ontwerp van het gebouw.				
f. Er is deskundige hulp ingeroepen voor de onderwerpen waar we zelf onvoldoende vanaf weten.				
g. De financiering voor samenwerking, coördinatie, huisvesting én beheer en exploitatie in de mfa is rond.				
h.				
i.				
j.				

2. Eigendom	++	+	-	--
Keuzemogelijkheden: wie is eigenaar van de mfa?				
☐ a. de gemeente is eigenaar.				
☐ b. een woningcorporatie is eigenaar.				
☐ c. het schoolbestuur is eigenaar.				
☐ d. een vereniging van eigenaren is eigenaar.				
☐ e. een stichting is eigenaar.				
☐ f. de accommodatie wordt kadastraal opgesplitst.				
☐ g. anders, nl				

Actielijst eigendom				
a. De voor- en nadelen van de gekozen eigendomsconstructie zijn in beeld gebracht.				
b. De praktische toepasbaarheid van de gekozen eigendomsconstructie is uitgewerkt.				
c. Er is vastgelegd wie de bouwheer is.				
d. Er is nagegaan of de gekozen eigendomsconstructie verplichtingen tot fondsvorming met zich mee brengt.				
e. Er is een hoofdgebruiker aangesteld die verantwoordelijk is voor de gezamenlijke ruimtes.				
f. Er zijn duidelijke afspraken over de stemverhoudingen van de betrokken partijen in overleggen en organen.				
g. De transactiekosten (voor notaris, overdrachtskosten) zijn in beeld gebracht.				
h.				
i.				
j.				

3. Beheer	++	+	-	--
Keuzemogelijkheden: op welke manier wordt het beheer geregeld?				
☐ a. gesplitst beheer.				
☐ b. gebundeld beheer.				
☐ c. uitbesteding van het beheer.				
☐ d. anders, nl				

Actielijst beheer				
a. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt tussen eigenaar en gebruikers over beheer.				
b. Afspraken over beheer zijn opgenomen in huurcontracten, beheercontracten of gebruiksovereenkomsten.				
c. Het gebruik en de gebruikstijden van de mfa zijn vastgelegd.				
d. Het takenpakket van de beheerder(s) is vastgesteld.				
e. De praktische afspraken (bijvoorbeeld over sluiten van ramen en deuren, verwarming, wat te doen als u de laatste in het gebouw bent, etc.) over beheer zijn duidelijk vastgelegd in een handboek.				
f. Er is berekend hoeveel formatie nodig is voor het dagelijks beheer van de mfa.				
g. Er zijn contracten gesloten met leveranciers en dienstverleners (bijv. schoonmakers).				
h. Er zijn kwaliteitseisen geformuleerd waar beheer aan moet voldoen.				
i.				
j.				
k.				

4. Exploitatie	++	+	-	--
Keuzemogelijkheden: huurprijsbeleid				
☐ a. sociaal tarief (voor de volgende instellingen:)				
☐ b. kostendekkend tarief (voor de volgende instellingen:)				
☐ c. marktconform tarief (voor de volgende instellingen:)				
☐ d. anders, nl				

Keuzemogelijkheden: doorbelastingssystematiek				
☐ a. op basis van vierkante meters.				
☐ b. op basis van bezetting van ruimten.				
☐ c. op basis van het aantal gebruikers.				
☐ d. met gebruik van een drempelpercentage.				
☐ e. anders, nl				

3. Beheer ++ + - --

Keuzemogelijkheden: op welke manier wordt het beheer geregeld?

- a. gesplitst beheer.
- b. gebundeld beheer.
- c. uitbesteding van het beheer.
- d. anders, nl

Actielijst beheer

- a. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt tussen eigenaar en gebruikers over beheer.
- b. Afspraken over beheer zijn opgenomen in huurcontracten, beheercontracten of gebruiksovereenkomsten.
- c. Het gebruik en de gebruikstijden van de mfa zijn vastgelegd.
- d. Het takenpakket van de beheerder(s) is vastgesteld.
- e. De praktische afspraken (bijvoorbeeld over sluiten van ramen en deuren, verwarming, wat te doen als u de laatste in het gebouw bent, etc.) over beheer zijn duidelijk vastgelegd in een handboek.
- f. Er is berekend hoeveel formatie nodig is voor het dagelijks beheer van de mfa.
- g. Er zijn contracten gesloten met leveranciers en dienstverleners (bijv. schoonmakers).
- h. Er zijn kwaliteitseisen geformuleerd waar beheer aan moet voldoen.
- i.
- j.
- k.

4. Exploitatie

Keuzemogelijkheden: huurprijsbeleid

- a. sociaal tarief (voor de volgende instellingen:)
- b. kostendekkend tarief (voor de volgende instellingen:)
- c. marktconform tarief (voor de volgende instellingen:)
- d. anders, nl

Keuzemogelijkheden: doorbelastingssystematiek

- a. op basis van vierkante meters.
- b. op basis van bezetting van ruimten.
- c. op basis van het aantal gebruikers.
- d. met gebruik van een drempelpercentage.
- e. anders, nl

Kennis delen, dat willen wij met u. Op de website www.fideskinderopvang.nl vind u meer checklisten. Deze kunt u in uw dagelijkse praktijk als handvatten gebruiken. Natuurlijk maakt u uw eigen afwegingen, maar misschien kan een checklist u daarbij helpen. Stichting Brede School Nederland (www.bredeschool.com) stelde deze lijsten samen, soms voor andere kinderopvangorganisaties of publicaties. Waarvoor onze dank! Het auteursrecht blijft natuurlijk van Stichting Brede School Nederland. Een gentleman-agreement!

Op de Fidessite vindt u de volgende checklisten:

- Locatiescan buitenschoolse opvang
- Plan van Aanpak Brede School
- Accommodatie checklist stichting Brede School Nederland
- Proces Brede School/dagarrangementen

Colofon

Uitgever
Fides Kinderopvang
Postbus 157
5420 AD Gemert
tel: 088 - 0088500
email: info@fideskinderopvang.nl
website: www.fideskinderopvang.nl

Auteur: Simone Derksen
Fotografie: Simone Derksen
Ontwerp: Jos Biemans
Drukwerk: Lecturis

ISBN
978-90-9025316-9

